

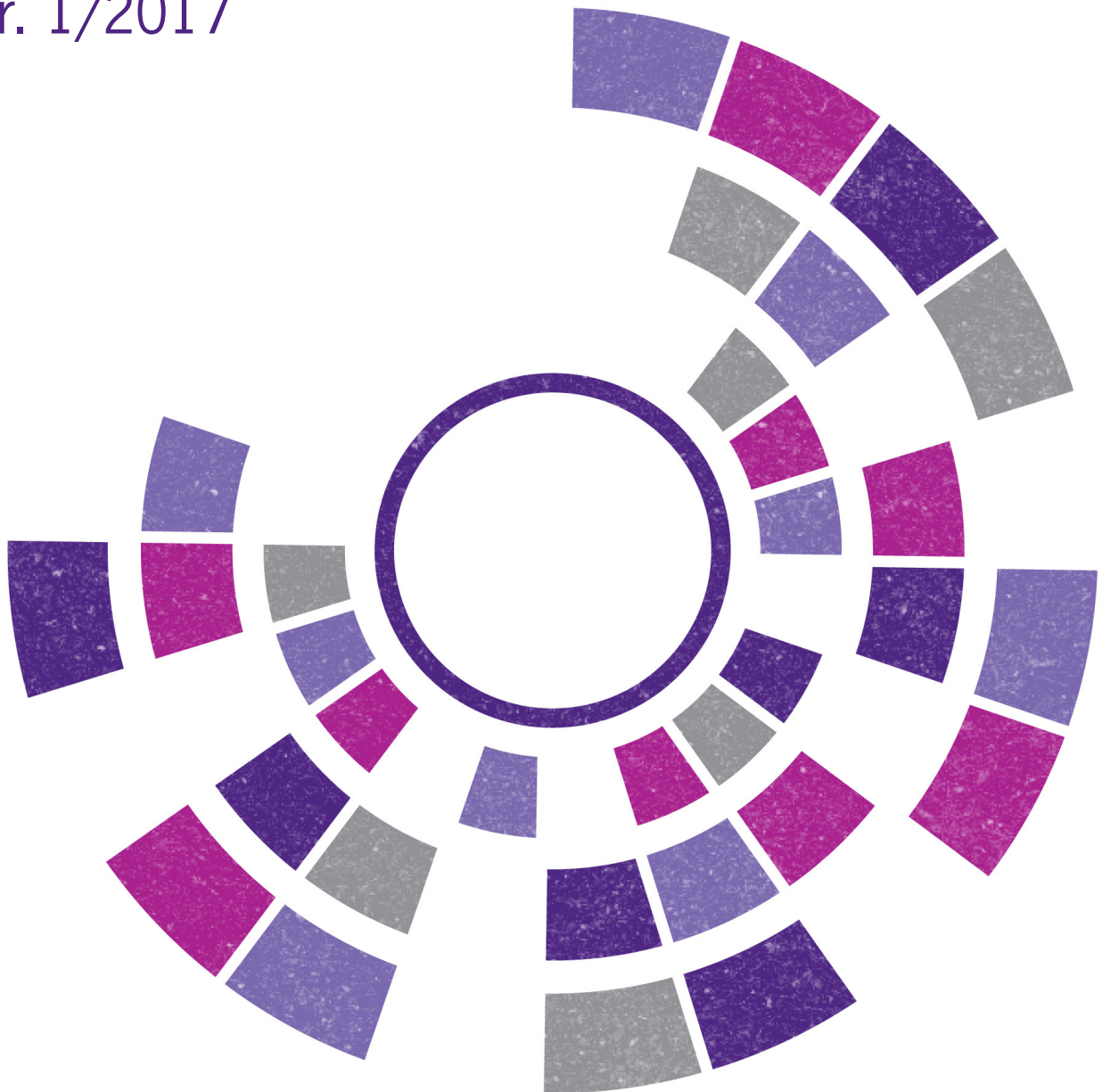

Grant Thornton

An instinct for growth™

Grant Thornton informerer

Nr. 1/2017

Din samarbeidspartner innen revisjon, regnskap, skatt og rådgivning - et kunnskapshus i vekst.

De fleste av oss som driver egen virksomhet er opptatt med daglige operasjonelle gjøremål. Ofte tar vi oss ikke nok tid til å tenke på om vi tar virksomheten den veien vi egentlig ønsker.

I Grant Thornton erfarer vi at mange bedriftseiere har tanker om hva man vil og ønsker med virksomheten, men få har strukturert og dokumentert dette på en nyttig måte.

Det å ta et skritt til siden for å vurdere hvor vi er i dag og hvor vi vil, kan danne grunnlaget for videre vekst og utvikling. Ved å sette ned på papiret hva som er ambisjonene, mulighetene og begrensningene for virksomheten, og hva man som eier ønsker, og ikke ønsker, vil man få frem et eierdirektiv som peker ut kursen videre. Gjennom en slik øvelse blir det tydelig hva som bør være fokuset fremover, hva man har lykket med så langt, og hva man må gjøre for å nå de målene man har satt seg. Det er flere forhold i virksomheten som kan være relevante for deg som eier å vurdere, blant annet:

- Er de interne prosessene effektive?
- Har vi tilstrekkelig finansiering for videre utvikling?
- Hvordan realiserer vi de strategiene vi har?
- Klarer vi å tiltrekke oss og beholde nøkkelpersoner?
- Skaper selskapet verdier for eierne?
- Håndterer vi risiko og regelverk på en god måte?

Vi i Grant Thornton har god erfaring med å hjelpe virksomheter å nå sine mål. Gjennom bistand med utforming av et eierdirektiv og kartlegging av eiernes ønsker, vil vi bidra til at det settes fokus på din bedrifts suksessfaktorer og risikoer. Eierskapsdirektivet gir et solid grunnlag for hvordan din bedrift skal nå ambisjonene og målene for deg som eier og for andre interessenter i virksomheten.

Vi ønsker å komme i tettere dialog med deg som bedriftseier, slik at vi til enhver tid kan dekke dine behov. Eierskapsdirektivet kan være et viktig verktøy for å hjelpe din bedrift til å vokse videre. Velkommen til en uformell prat om dette!

Frode Andersen
Partner
Grant Thornton

Grant Thornton Informerer

Grant Thornton informerer

Utgitt i samarbeid med
DnR Kompetanse AS

Kontaktinformasjon Grant Thornton

Grant Thornton Revisjon AS
Jan Møller
Bogstadveien 30
N-0355 Oslo
Tlf. 22 20 04 00

e-post: oslo@no.gt.com
www.grantthornton.no

Kontaktinformasjon DnR Kompetanse

DnR Kompetanse AS
Postboks 2914 Solli
N-0230 Oslo
Tlf. 23 36 52 00
forlag@revisorforeningen.no

Redaksjon

Redaktør Alf Asklund, tlf. 40 20 43 10
alf.asklund@revisorforeningen.no

Redaksjonsutvalg

Advokat Tom Larsen
Rådgiver Børge Busvold
Rådgiver Camilla Brunfelt
Rådgiver Signe Haakanes

Utgivelsesplan 2017

Nr. 1 - Mandag 6. mars
Nr. 2 - Tirsdag 6. juni
Nr. 3 - Fredag 29. september
Nr. 4 - Fredag 8. desember

Produksjon

07 Gruppen a.s.

www.grantthornton.no

INNHold > 01 > 2017

- 04** Firmabil-nøkkelen 2017
- 14** Slik Vippser du fakturaene til privatkundene
- 15** Omfattende endringsadgang på aksjers inngangsverdi
- 16** Aktuelle satser
- 18** Påkostning på leide driftsmidler og periodisering
- 20** Hva den nye skatteforvaltningsloven betyr for deg
- 24** Ukjent felle ved uskifte med særkullsbarn
- 26** Ny ordning for innførselsmerverdiavgift
- 29** Fem gode grunner til å sove på jobben
- 30** Selg aksjer skattefritt med aksjesparekonto
- 32** E-postsvindel
- 33** Nytt om kassasystemregelverket

FIRMABILEN KOSTER DEG
4610 PR. MÅNED – ELLER MINDRE

Firmabil-nøkkelen 2017

Snittprisen på firmabilen til Ola Firmabilist var på 483 000 kroner i 2016, ifølge tall fra Norges største biladministrasjonsselskap, noe som betyr at den typiske firmabilen koster deg 4610 kroner i firmabilskatt pr. måned (med 43,72 prosent marginalsatt), eller snaut én prosent av listepriisen på bilen.

Siviløkonom
Jan Traaseth,
direktør i Motor Finans AS

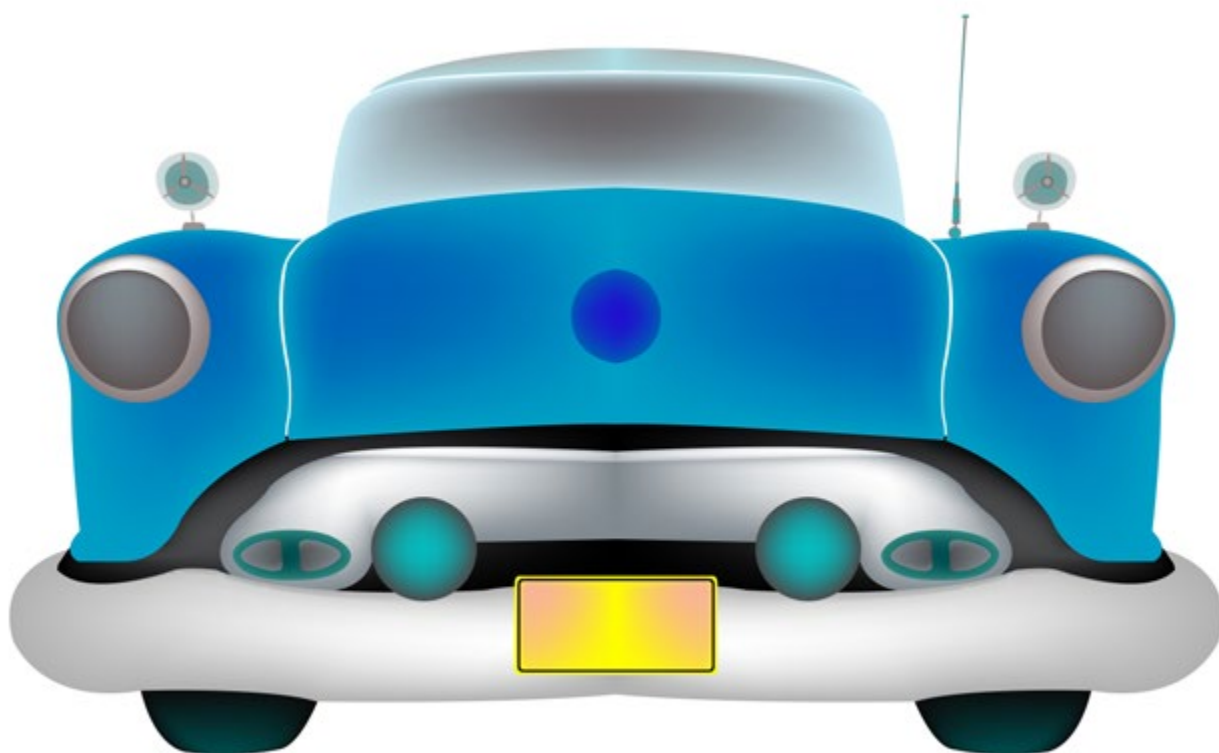
Å ha firmabil innebærer for de fleste at bilen kan brukes fritt til alle ferie- og fritidsreiser, og i tillegg har firmabilen åpenbare komfortfaktorer som mange nordmenn vet å sette pris på. Samtidig er det nå flere unntaksregler for både elbiler og yrkesbiler (ved tjenstlig behov), noe som gjør at mange betaler langt mindre skatt enn på en vanlig fossil-personbil. Antall nordmenn med fordel firmabil i selvangivelsen har stått på stedet hvil på ca. 68 000 de siste par årene – kanskje vil dette tallet øke vesentlig fremover?

Nye skatteregler for yrkesbiler fra 2016 er en mulig driver, men elbiler er en mulig joker selv om fremtiden her er uvis.

Dagens firmabilregler har stått nær uendret siden 2005, da vi fikk en vesentlig endring og forenkling av reglene. Vinnerne den gangen var først og fremst de som hadde mye kjøring mellom hjem og arbeidssted. De siste årene har det vært forbausende lite «mediestøy» rundt skattereglene for firmabil, hvis vi ser bort fra de som

braker yrkesbil i jobben hvor vi da også fikk en vesentlig regelendring fra 2016.

– Vi tolker det slik at det har skjedd en tilpasning slik at de som fortsatt har firmabil synes at det er en gunstig ordning. Samtidig har det blitt stadig vanligere å privatlease bil, noe som har gjort at de som synes det å ha firmabil er en dårlig ordning, enkelt kan velge alternativ som er gunstigere for dem, sier direktør Jan Fredrik Haraldsen i Finansieringsselskapenes Fore-

Haraldsen er firmabilist

Direktør Jan Fredrik Haraldsen i Finansieringsselskapenes Forening har hatt firmabil i mange år og er godt fornøyd med denne bilordningen. – Jeg har firmabil som er leaset og har hatt dette siden 2000. Fast bilgodtgjørelse hadde nok vært mulig, men har egentlig ikke vært aktuelt. Jeg har valgt firmabil fordi jeg med fire barn (ikke fullt så små lenger) og hytte på Røros kjører mye privat og lite i jobbsammenheng, da jeg gjerne bruker buss til jobben. Årlig kjørelengde ligger på totalt ca. 25 000 km i året, hvorav ca. 20 000 km er privatkjøring, sier Haraldsen.

ning. Haraldsens erfaring er også at ordninger med fast bilgodtgjørelse, eventuelt også med tillegg av en godtgjørelse pr. kjørte kilometer i jobben, har blitt mer og mer vanlig de siste årene.

Flere el-firmabiler

Vår egen erfaring sammenfaller mye med Haraldsens synspunkt, samtidig ser vi at firmabilandelen av elbiler stadig øker, spesielt i den dyrere enden av skalaen. Eksempelvis ble hele 38 prosent av alle Teslaer solgt i 2016 registrert på et firma, en klar økning fra 31 prosent i 2015. Mye av den samme økningen ser vi også på elbiler i mer «normale» prisklasser, faktisk økte næringsandelen på samtlige elbiler fra 20 prosent i 2015 til 29 prosent i 2016. Når det gjelder næringsandelen for elbiler i «normale» prisklasser, blir imidlertid bildet delvis forstyrret av at flere nå velger å lease elbiler, en mulighet som åpnet seg med bortfall (foreløpig et unntak ut 2017) av moms på leien fra 1. juli 2015. Dette gjelder trolig ikke Tesla ettersom denne ikke pt. tilbys på vanlig leasing.

Privatleasing øker sterkt

Som Haraldsen nevnte, har det blitt stadig vanligere å privatlease personbiler. Ifølge tall fra Finansieringsselskapenes Forening økte salget av

privatleie med nesten 500 prosent i perioden 2008 til 2016, og det er nå flere biler som blir leaset av privatpersoner enn av firmaer. Denne utviklingen virker kanskje noe overraskende all den tid vi fikk nye leasingregler fra 1. januar 2015 som gjorde det noe dyrere å lease bil over tre år. Dog er det to faktorer som gjør leasing fortsatt veldig aktuelt for mange nordmenn, nemlig raskere teknologiske endringer i bilbransjen kombinert med reduserte avgifter på ladbare hybridbiler.

1. Raskere teknologiske endringer Dette gjør at mange ser for seg at de vil bytte bil oftere enn tidligere, og mange ønsker også en forsikring mot fremtidig verdifall på bilen, noe de oppnår ved leasing. Bilprodusentene forventes å lansere en rekke nye el- og ladbare hybridbiler med lengre elrekkevidde de nærmeste årene, og mens Tesla hittil nærmest har hatt «enerett» på lang rekkevidde hittil, har nå både Renault ZOE kommet med rekkevidde på 400 km (NEDC) og Opel lansert nye Ampera-E med rekkevidde på ca. 500 km (NEDC). Dermed har lang rekkevidde også kommet på biler i «normale» prisklasser. Dette forventes å bli en «game changer» i bilbransjen, ved at elbil nå har blitt et reelt alternativ for langt

flere nordmenn enn tidligere, også for folk bosatt utenfor de store bysentra.

2. Ladbare hybridbiler med lavere avgift i 2017

Denne biltypen var vinner i årets statsbudsjett, og flere av modellene, som for eksempel markedslederen Mitsubishi Outlander PHEV, har nå bare noen tusenlapper i engangsavgift. Dermed blir momsandelen på disse bilene høy, og det blir svært gunstig å lease bilene. Med leasing oppnår du i realiteten en dobbelt avgiftsgevinst på ladbare hybridbiler – både på selve bilen og på leasingen. I praksis betyr det at du på bilen bare har 4954 kroner i engangsavgift, mens du på leasingen betaler ca. 27 000 mindre i merverdiavgift enn på selve bilen (ved vanlig kjøp).

Ladbare hybridbiler som firmabiler

Ladbare hybridbiler gir ingen spesielle skattefordeler for brukeren ved firmabilordning, men som nevnt er disse gunstige å lease og har lavt CO₂-utslipp, noe som gjør at de er godt egnet som firmabiler. Men enkelte stiller spørsmål ved om brukerne av disse firmabilene er like flinke til å lade bilene som vanlige hverdagsbilister. En av de største fordelene med ladbare hybridbiler er at de kan kjøres på strøm på kortere avstander opptil ca. 50 km, og derfor være et viktig bidrag til å redusere både CO₂- og NOx-utslipp, det siste er et av hovedproblemene i byer som Oslo og Bergen på vinterstid. Men da må bilene selvsagt lades. Ettersom firmabilbrukere ikke har noen økonomisk gevinst av å lade bilen, er det ikke spesielt overraskende om de heller ikke vil betale private strømavgifter ved hjemmelading. Miljøbevisste bedrifter bør derfor tilrettelegge både for refusjon av private strømavgifter ved hjemmelading og samtidig montere ladebokser på jobben. Dette kan også være viktige elementer i en bedrifts ISO 14 001-sertifiseringsplaner, hvor fokus er å redusere bedriftens samlede miljøbelastning.

Dokumentasjon

Refusjon av private strømavgifter for lading av ladbare hybridbiler (og elbi-

Har du ladbar firmabil, kan det være mye å spare på å tilrettelegge for lading på arbeidsplassen, og refusjon av private strømutfgifter for hjemmelading.

ler) kan gjøres gjennom dokumentasjon av faktiske strømutfgifter på private strømabonnement, for eksempel ved bruk av egen strømmåler og bruk av snittpris for forbruk/nettleie. En strømmåler kan kjøpes billig hos en av elektronikk-kjedene for en drøy hundrelapp, og monteres enkelt mellom stikkkontakten og støpselet uten monteringskostnader. Dette blir raskt en vinn-vinn for både den ansatte og arbeidsgiver, fordi kostnaden ved å kjøre på strøm kontra bensin/diesel ligger vesentlig lavere. Et annet alternativ kan være å montere en egen vegglander med integrert strømmåler, noe artikkelforfatteren selv har bare gode erfaringer med. Dette er spesielt aktuelt hvis husstanden både har en ladbar hybridbil og en elbil, slik at vegglander kan brukes på begge bilene (men bare én av gangen). Ifølge våre beregninger kan man spare ca. sju kroner pr. mil ved å kjøre på strøm kontra bensin med en Mitsubishi Outlander PHEV. Kjører man 15 000 km i året på strøm, gir altså det en potensiell besparelse på ca. 10 500 kroner i året.

I det følgende vil vi bruke gjennomsnittsprisen på firmabilen på kr 483 000 og vise hva det koster å dis-

ponere denne som firmabil ut fra de alternativene som foreligger:

A. Vanlig sjablong – kr 4610 pr. måned

Sjablongreglene for firmabil tar utgangspunkt i at du skal skattlegges for hva det vil koste å holde en tilsvarende bil privat. I praksis beregnes dette i 2017 med 30 prosent av bilens listepreis inklusive utstyr opptil 299 100 kroner, og 20 prosent av eventuelt overskytende. For elbiler gjelder egne regler.

Med skattemessig listepreis på 483 000 betyr det at du får et inntektspåslag på 126 520 kroner. Ut fra tall fra SSB befinner de fleste som har ordinær firmabil (personbil) seg i det vi tidligere kalte «toppskatteposisjon», hvilket i praksis betyr at de nå er i de to øverste trinnskatteklassene, med enten 43,72 prosent marginalsatt (trinn 8) eller 46,72 prosent marginalsatt (trinn 9). Hvis vi forutsetter 43,72 prosent marginalsatt – med lønnsintervall fra 580 650 til 934 050 – betyr det en årlig firmabilskatt på 55 315 kroner eller 4610 kroner pr. måned. Ligger du i øverste trinn, trinn 9 – med inntekt over 934 050 – før firmabilfordelen legges på, øker

skatten på firmabilen til 4925 pr. måned.

Kommentar: Vanlig sjablongbeskatning faller gunstig ut for deg som er av typen «turbo-ola,» som bruker firmabilen til utstrakt privatkjøring, gjerne både til kjøring frem og tilbake til jobb, og til helgeutflukter og ferieturer. Gitt at du bor i Oslo-området, og for eksempel har både en fjellhytte på Kvitsfjell og en sommerhytte i Blindleia på Sørlandet, og kanskje samtidig besøker svigermor Åse i Ålesund flere ganger i året, blir firmabil et gunstig alternativ. Ettersom marginalkostnaden ved å kjøre en ekstra kilometer er null, ser vi også ofte at firmabilen brukes konsekvent til all privatkjøring av flere familimedlemmer, mens privatbilen (ofte bil nr. 2) står stille på kvelder og i helger.

B. Yrkeskjøring over 40 000 km/bil eldre enn tre år – kr 3728 pr. måned

Har du yrkeskjøring over 40 000 km i året – eller har en firmabil som er eldre enn tre år – får du en reduksjon i bilens skattemessige listepreis på 25 prosent, noe som betyr at den skattemessige listepreisen reduseres fra

Et komplett økonomisystem hvor effektiviteten ligger i flyten

*“I de mest ekstreme tilfellene
ligger tidsbesparelsen på over
90 prosent.”*

Jørn Martinussen
daglig leder Myre Redskapssentral

483 000 til 362 250 kroner. For å kunne benytte regelen, må du dokumentere yrkeskjøringen gjennom bruk av elektronisk kjørebok, en endring som kom i 2016. Dette betyr at den skattbare fordelen går ned til 102 360 kroner. Med 43,72 prosent marginalsatt blir den månedlige skatten på 3728 kroner. I praksis betyr det en reduksjon på 19,1 prosent.

Kommentar: Selv med en rabatt på listeprisen på 25 prosent, synes beskatningen likevel høy for de som kjøper over 40 000 km i året. Dette fordi en bil som går så mye i yrkessammenheng, trolig brukes lite privat utenom. Dette ganske enkelt fordi hovedbrukeren rett og slett blir lei av å sitte bak rattet når han kjører så mye bil i jobbsammenheng, og fordi bilen er mindre hjemme og ikke kan brukes til fritidskjøring eller av andre familiemedlemmer. Husk at forutsetningen for sjablongbeskatningen er at du skal skattlegges for 15 000 km privatkjøring i året. Selv med en reell rabatt på 19,1 % virker beskatningen urimelig høy.

C. Yrkesbil – sjablong med bunnfradrag – kr 3517 pr. måned

Fra 2016 ble det innført nye regler for yrkesbilister med tjenstlig behov for varebil kl. 2. Disse kan nå velge mellom individuell beskatning og en sjablong med bunnfradrag på 50 prosent, eller maksimert til kr 150 000. Forutsatt at du velger sjablong med bunnfradrag, innebærer det at din varebil kl. 2 med listepris på kr 483 000 får et fradrag på kr 150 000, slik at skattemessig listepris blir på kr 333 000. Med 30 prosent beskatning av listepris opptil 299 100 og 20 prosent av overskytende, gir det en skattbar fordel på kr 96 510, og med 43,72 prosent marginalsatt blir den månedlige firmabilskatten på kr 3517. Dermed får du en skatterabatt på 23,7 prosent.

D. Redusert Sjablong – yrkeskjøring > 40.000km + bil > tre år – kr 2970 pr. måned

Det finnes nok ikke spesielt mange som både har yrkeskjøring over

40 000 km i året, og samtidig har en firmabil som er eldre enn tre år, men er du likevel i den kategorien, så kvalifiserer det både for en rabatt i listeprisen på 25 prosent grunnet kjørelengden, med justert skattemessig listepris da på 362 250, og 25 prosent ekstra rabatt i listeprisen grunnet alder – beregnet av den justerte listeprisen. Den skattemessige listeprisen synker da til 271 688. Med 30 prosent beskatning av denne listeprisen, og 43,72 prosent marginalsatt gir det en månedlig bilskatt på kr 2970. Dermed blir rabatten på 35,6 prosent.

E. Elbil som firmabil – kr 2639 pr. måned

Med elbil som firmabil får du en reduksjon i bilens skattemessige listepris på 50 prosent, noe som betyr at den typiske firmabilen til 483 000 kroner vil få en skattemessig listepris på 241 500 kroner, og den skattbare fordelen blir dermed 72 450 kroner. Det gir en månedlig skatt på 2640 kroner med 43,72 prosent marginalsatt. Dermed blir den reelle skatterabatten på 42,7 prosent i forhold til vanlig sjablongbeskatning, ikke 50 prosent som enkelte nok vil tro.

Kommentar: 50 prosent reduksjon i listeprisen med elfirmabil er en av elbilfordelene som kan forsvinne fra 2018. Som kjent har regjeringspartiene jobbet med en forlengelse av enkelte av elbilfordelene, som for eksempel fritaket for engangsavgift, men elfirmabil har ikke vært nevnt i disse forhandlingene. Det kan gi et skattesjokk for de som har satsset på de dyreste elbilene som firmabil fra 2018.

F. Redusert sjablong – Yrkesbil > tre år – kr 2320 pr. måned

For yrkesbiler (tjenstlig behov for varebil kl. 2) som er eldre enn tre år, reduseres grunnlaget først til 75 prosent av listeprisen, før beregning av bunnfradraget på 50 prosent, maksimert til 150 000 kroner. Med vår yrkesbil med listepris på 483 000 innebærer det at grunnlaget først reduseres til (483 000 x 75 %) 362 250 kroner, med reduksjon i dette tilfellet på 150 000 kroner. Dermed blir justert skattbar listepris på 212 250, og

med 43,72 prosent marginalsatt, blir årlig firmabilskatt 27 839 kroner, eller 2320 kroner pr. måned.

G. Yrkesbil – individuell beskatning – kr 1239 pr. måned

Som nevnt over ble det innført nye skatteregler for yrkesbilister med tjenstlig behov for varebil kl. 2 fra 2016, og for de aller fleste vil individuell beskatning med en fordelssatt på kr 3,40 pr. km privatkjøring være det gunstigste alternativet. Hvis vi forutsetter en årlig privat kjørelengde på 10 000 km, gir det en årlig skattbar fordel på kr 34 000, og med 43,72 prosent marginalsatt, blir den månedlige firmabilskatten kr 1239 (kr 14 865 i året), noe som tilsvarer en rabatt på 73 prosent. En forutsetning for å kunne benytte denne metoden, er for øvrig at man har installert elektronisk kjørebok.

Kommentar: Denne skatteregelen er en regelrett gavepakke fra staten til brukere av dyrere varebiler, som for eksempel Mitsubishi Pajero og Toyota Land Cruiser. Med tidligere skatteregler som gjaldt inntil 2016 måtte disse vanligvis gjerne bruke vanlig sjablongbeskatning som for personbiler, noe som raskt kunne innebære 50–60 000 i årlig firmabilskatt. Hovedårsaken var at disse bilene vanskelig kunne defineres som varebiler som var lite egnet til privatbruk.

H. Tilfeldig bruk av arbeidsgivers bil – kr 0 i skatt

Nye skatteregler fra 2016 gir økt adgang til sporadisk skattefri bruk av firmabil (gjelder både person- og varebiler). Ansatte vil heretter kunne bruke arbeidsgivers bil med maksimalt samlet kjørelengde på 1000 km pr. år fordelt på maksimalt ti dager i året uten beskatning.

Kommentar: Tidligere regler gav vanskelige skattemessige vurderinger av hva sporadisk bruk innebar i praksis, og det er derfor svært positivt at vi nå har fått objektive grenser for privat bruk som bør være enkle å forholde seg til. Vi anbefaler at privat bruk loggføres for hver enkelt bil med et utlånsskjema eller lignende.

Bilholdskostnader

Mens personbiler i gjennomsnitt har en årlig kjørelengde på 12 289 km ifølge tall fra SSB, går firmabilene vesentlig lenger. Ifølge tall fra Norges største biladministrasjonsselskap går gjennomsnittsfirmabilen nesten 30 000 km i året. En viktig forutsetning for å kunne kalkulere kostnaden med bilhold er at bilen leases. Da har man full forutsigbarhet for kostnadene; ved ordinært kjøp vet du først hva bilen har kostet deg når du har solgt den igjen. Hvis vi forutsetter en årlig kjørelengde på 30 000 km, er typiske årlige leasingutgifter på en ladbar Mitsubishi Outlander PHEV hybridbil 81 800 kroner. Bensinforbruket vil selvsagt avhenge sterkt av hvor flink man er til å lade bilen og kjøre på strøm. Ifølge en undersøkelse fra Transportøkonomisk Institutt fra 2016 så har ladbare hybridbiler i gjennomsnitt en årlig kjørelengde på 15 200 km, og kjøring på strøm utgjør hele 55 prosent, noe som betyr at de går 8360 km på strøm i året. Hvis vi forutsetter den samme kjørelengden på strøm med firmabilen, betyr det at bilen går 21 640 km i året på bensin. Med et antatt gjennomsnittsforbruk på 0,6L/10km og bensinpris på kr 14 pr. liter, gir det årlige bensinutgifter på 18 178 kroner i året, mens strømutfgifter blir på 1730 kroner i året (strømpris 0,90 øre pr. Kwh/forbruk på 2,3 Kw pr. 10 km). Med videre tillegg av årsavgift inkl. mva. på kr 3525, forsikring på 13 300 kroner i året (75 % bonus med Mitsubishi Forsikring), service på 7200 og

diverse driftsutgifter på 3600, så blir årlig samlede driftsutgifter på 48 625 kroner. Legger vi så sammen driftsutgifter og leasingutgifter, blir bilkostnadene på 130 425 kroner i året.

Bomutgifter

Noen vil kanskje savne en post på bomutgifter, noe som raskt kan gi årlige kostnader på 10–20 000 for noen. Vi anser dette for å være en «nøytral» post, som er den samme uavhengig av hva slags bilordning du velger, samtidig som dette avhenger sterkt av bosted. Bomutgifter er derfor utelatt. Dette betyr at for eksempel bomutgifter pådratt ved yrkeskjøring, uansett dekkes skattefritt av arbeidsgiver, mens private bomutgifter uansett må dekkes av den ansatte, enten du velger firmabil eller kjøregodtgjørelse.

Mer skatt på kjøregodtgjørelse

Bruker du privatbil i jobben, vil du oppleve å måtte skatte litt mer av kjøregodtgjørelsen i 2017. Det ble i 2016 innført beskatning av jobbreiser for ansatte som bruker egen bil i jobben, ved et maksimalt overskudd på 30 øre pr. kjørte kilometer opptil 10 000 km for en fossilbilist. I 2017 er dette overskuddet økt til maksimalt 60 øre pr. kjørte kilometer. Nedenfor følger en oversikt over de vanligste satsene og satser for beregning av overskudd, samtidig som disse er benyttet i en praktisk beregning.

Elbil gunstig

Ansatte som bruker elbil i jobben, kommer langt gunstigere ut enn andre. Årsaken er delvis at elbilister får 10 øre mer pr. kjørte km over 10 000 km – satsen øker fra kr 4,10 pr. km til kr 4,20 pr. km – samtidig som elbilisten får den samme satsen ved kjøring over 10 000 km i året. Vanlige fossilbilister må da ta til takke med kr 3,45 pr. km for slik kjøring, altså 75 øre mindre. Riktignok må det betales skatt av denne ekstra godtgjørelsen, men likevel blir totalregnestykket veldig gunstig i favor av elbil.

Eksempel

Even Elbilist kjører 20 000 km i jobben årlig med elbil, og mottar kr 84 000 i kjøregodtgjørelse etter statens satser. Even får et skattbart overskudd på kr 14 500, noe som betyr kr 6339 i økt skatt (med 43,72%), men sitter likevel igjen med kr 77 661 netto etter skatt.

Frode Fossilbilist kjører også 20 000 km i jobben årlig, og mottar samlet kr 75 500 i kjøregodtgjørelse. Frode må da skatte av et overskudd på kr 6000, og etter å ha betalt kr 2623 i skatt med 43,72 % sitter han igjen med kr 72 877 netto etter skatt. Konklusjonen er at Even sitter igjen med kr 4784 mer enn Frode – sammen med alle de andre elbil-fordelene.

Kjøregodtgjørelse i praksis

Den mest vanlige formen for kjøregodtgjørelse er kilometerbasert kjøre-

Årlig kjørelengde 20 000 km	Fossil bil		Total	Elbil		Total
Statens satser:						
Første 10 000 km	4,10	41 000		4,20	42 000	
Siste 10 000 km	3,45	34 500		4,20	42 000	
Total kjøregodtgjørelse			75 500			84 000
Skattefrie del:						
Første 10 000 km	3,50	35 000		3,50	35 000	
Siste 10 000 km	3,45	34 500		3,45	34 500	
Overskudd			6 000			14 500
Skatt på overskudd	6 000	43,72 %	2 623	14 500	43,72 %	6 339
Netto etter skatt			72 877			77 661
					Differanse	4 784

godtgjørelse etter statens satser, men ordninger med fast kjøregodtgjørelse synes å bli stadig mer vanlig. Slike ordninger kan bestå av enten kun et fast månedlig beløp, en fast godtgjørelse pr. kjørte kilometer, eller en kombinasjon av disse. Noen firmaer velger også utelukkende å gi et rent lønnstillegg eller billønn.

Vi anbefaler at kjøregodtgjørelse etter statens satser kun gis til ansatte som bare på sporadisk basis bruker bilen i jobben. For alle andre anbefaler vi en fast kjøregodtgjørelse, eventuelt kombinert med en variabel del. Slike ordninger vil erfaringsmessig være et viktig virkemiddel for å motivere ansatte til å velge kjøregodtgjørelse fremfor firmabil. En fast månedlig godtgjørelse vil redusere risikoen og dermed gjøre det lettere for ansatte å velge egen bil ettersom de vet hva de har i minimumsinntekt på bilen til å dekke faste kostnader som billån/leie-

utgifter, forsikring, årsavgift m.m. Dette kan være viktig, ikke minst i forbindelse med eventuell sykdom.

Det finnes ingen offentlig tilgjengelige data på hva som er vanlig å få i variabel kjøregodtgjørelse, men ut fra erfaring opplever vi at kilometersatsen kan variere fra i størrelsesorden 1,5–2 kroner pr. kjørte yrkeskilometer til det som statens satser gir, altså opptil kr 4,10 pr. km (vanligste sats opptil 10 000 km i året).

Mottar du en fast kjøregodtgjørelse, antar vi at de fleste arbeidsgiverne krever at du leverer månedlig kjørebok, for så å splitte opp kjøregodtgjørelsen i én trekkfri del og én trekkpliktig del. Enkelte arbeidsgivere vil helst unngå dette ansvaret, og for å få skattemessig fradrag for yrkeskjøringen holder det at du som bilbruker legger med en kjørebok som viser

total yrkeskjøring gjennom året sammen med selvangivelsen.

Metoden som er benyttet ovenfor, kalles forenklet overskuddsberegning. Lønsmottagere som mottar fast kjøregodtgjørelse, kan alternativt benytte en metode som kalles regnskapsligning. Av plasshensyn tar vi ikke med en gjennomgang av reglene rundt regnskapsligning av kjøregodtgjørelse her.

Spar titusener ved å droppe firmabil

Har du en vanlig personbil som firmabil og skattlegges etter sjablonregelen (se scenario A over), viser våre beregninger at du potensielt kan spare titusener av kroner i året ved å velge privatleasing og kjøregodtgjørelse isteden. Dette avhenger selvsagt først og fremst av at du har en arbeidsgiver som tilbyr deg en god alternativ bilordning med fast kjøregodtgjørelse

Privatbilen står gjerne pent parkert, mens firmabilen brukes til all ferie- og fritidskjøring.

(eventuelt med tillegg av en variabel del), samtidig som det avhenger av kjøremønsteret ditt. Hvis ditt eneste alternativ er firmabil, noe som for øvrig er vanlig eksempelvis i bilbransjen, skal det mye til for at firmabil ikke skal lønne seg, hvis du da ikke er av typen Sofa-Ola som trives best hjemme på sofaen i helgene og ferier, og kanskje bare bruker firmabilen til kjøring til og fra jobb.

Vi erfarer at mange familier som disponerer både en firmabil og en privatbil, konsekvent bruker firmabilen til all ferie- og fritidskjøring (på kveldstid, i helger og i ferier), mens privatbilen står pent parkert hjemme. Dermed har de en langt høyere årlig kjørelengde med firmabilen enn de normalt ville ha hatt hvis de hadde hatt to privatbiler. Dette øker selvsagt lønnsomheten med firmabil. For å gjøre konkrete sammenligninger må vi likevel forutsette at bilene går like

langt i året, noe vi da også gjør i eksempelet nedenfor. Samtidig er det viktig å bygge inn en liten ekstra buffer for usikkerhetsmomentene (bulker, skraper, egenandel på kasko m.m.) ved å holde bil selv.

La oss se på et konkret eksempel.

Firmabil eller kjøregodtgjørelse? Firmabil for «Turbo-Ola»

Firmabil er gunstig hvis du er av typen «Turbo-Ola» som bruker bilen svært mye privat, og gjerne har en dyrere firmabil som for eksempel brukes til kjøring av barn til idrettsaktiviteter, til hytta i helgene og ferier, og sågar kanskje en utenlandstur med familien om sommeren.

Dyrere biler er relativt sett mer gunstige å ha som firmabil enn billigere biler. Dette skyldes hovedsakelig at verdifallet er høyere på dyrere biler, sammenlignet med billigere biler.

Samtidig er statens satser for kjøregodtgjørelse uavhengig av bilens pris.

Kort oppsummert kan vi si at det på generell basis lønner seg å velge firmabil når du har:

- Dyrere bil
- Utstrakt kjøring hjem–arbeid
- Utstrakt privatkjøring
- Lite yrkeskjøring
- Kun statens satser for yrkeskjøring

Kort oppsummert kan vi si at det på generell basis lønner seg å velge egen bil/privatleie med kjøregodtgjørelse:

1. Når du har lite eller begrenset privatkjøring
2. Når du har utstrakt yrkeskjøring
3. Når du greier å forhandle deg frem til en ordning med høy fast kjøregodtgjørelse.
4. Når du velger en billigere eller middels dyr bil

Ola Bilist har fått tilbud om ny jobb og får tilbud om en firmabil opptil 483 000 kroner, eller kjøregodtgjørelse. Ola vil få en lønnsinntekt i den nye jobben på 600 000 kroner i året. Han vil kjøre 30 000 km totalt i året, hvorav 15 000 km i jobben. Bør Ola velge firmabil eller kjøregodtgjørelse?

Bil: Mitsubishi Outlander PHEV – listepriis med utstyr levert importør: 483 000

Som firmabil

Total firmabilfordel utgjør kr 126 510. Med 43,72 % marginalsatt betyr det årlig firmabilskatt på 55 310 kroner.

Firmabil – ansattes utgifter	Sjablong
Bilens skattemessige listepriis	483 000
30 % av første 299 100	89 730
20 % av overstigende	36 780
Årlig skattbar fordel:	126 510
Firmabilskatt (43,72 %)	55 310

Kjøregodtgjørelse

Som vi så ovenfor, er bilutgiftene på 127 125 i året med vår typiske firmabil. Arbeidsgiver må i tillegg betale arbeidsgiveravgift på 17 838 kroner i året, noe som betyr at samlede kostnader blir på 144 963 kroner. Vi tenker oss så at arbeidsgiver setter 150 000 kroner som en ramme på årlige bilutgifter, og legger opp en alternativ ordning med 8600 kroner i fast månedlig kjøregodtgjørelse, og kr 2 pr. yrkeskilometer. Som vi ser nedenfor, betyr det at Ola får en samlet kjøregodtgjørelse på 135 600 kroner i året. Etter fradrag for skatt på overskudd på kjøregodtgjørelsen, driftsutgifter og leasingutgifter, sitter Ola igjen med netto bilutgifter på 31 156 kroner i året, eller kr 24 154 mindre enn ved å ha firmabil. Over leieperioden på fire år gir privatleid bil og kjøregodtgjørelse altså en total besparelse på kr 96 616. På den annen side må Ola Bilist beregne en risikopremie for mulig unormal slitasje og egenandeler på forsikring ved skade, samt ta høyde for mulig renteøkning.

Egenleid bil – ansattes utgifter	
Kjøregodtgjørelse	135 600
Skatt overskudd	36 331
Årlig leasingutgifter	81 800
Årlig driftsutgifter	48 625
Netto bilutgifter	31 156

Bilsalget i 2016

Økt personbilsalg

154 603 personbiler ble registrert i 2016, noe som innebar en økning på 2,6 prosent fra 2015. Vi må helt tilbake til 1986 for å finne et år med tilsvarende høyt personbilsalg.

Elbil-salget gikk ned

Salget av elbiler gikk ned med seks prosent fra 2015 til 2016. 24 222 nye elbiler ble registrert i løpet av året, noe som tilsvarte 15,7 prosent av det totale personbilsalget. Mot slutten av året viste imidlertid elbilsalget en positiv trend, og det forventes sterk økning i elbilsalget i 2017, i takt med introduksjon av nye bilmodeller.

Gjennombrudd for ladbare hybridbiler

Mye takket være lavere avgifter og nye bilmodeller fikk ladbare hybridbiler sitt gjennombrudd i 2016, og salget steg nærmest til himmels i 2016 med en registrert økning på 159 prosent, til 20 663 biler. Det betyr at 13,4 prosent av alle nye personbiler i 2016 kan velge å kjøre på miljøvennlig strøm eller bensin/diesel.

Dieselsalget falt videre

Salget av dieseldrevne personbiler falt videre i 2016 og endte til slutt på 31 prosent av det totale personbilsalget. Sterkt påvirket av myndighetenes avgiftspolitik som begunstiget dieselmotorer, var 2007 toppåret for denne bilklassen med en dieselandel på 74 prosent.

Firmabilandel litt opp

Firmabilandelen (dvs. næringsandelen) av personbilsalget gikk litt opp og endte på 48 prosent i 2016, kontra 43 prosent i 2015. Hovedårsaken til den sterke veksten er trolig at tallet inkluderer biler som blir finansiert på såkalt PrivatLeie (privatleasing).

Redusert CO₂-utslipp

Gjennomsnittlig CO₂-utslipp for alle solgte personbiler endte på 93 g/km i 2016, en reduksjon fra 100 g/km i 2015.

4WD andel opp

39 prosent av alle nye personbiler som ble solgt i 2016 hadde drift på alle fire hjul, en økning fra 37 prosent i 2015.

Selv om elbil-salget gikk ned i 2016, forventes sterk økning i 2017.

Det finnes en mengde gode kalkulatorer på nettet hvor du kan gjøre beregninger på hva som lønner seg for deg – firmabil eller egen/privatleid bil med kjøregodtgjørelse.

Komfortfaktorer

Erfaringsmessig vil firmabilbrukere være villige til å betale litt ekstra på grunn av alle komfortfaktorene. Dette dreier seg om fravær av risiko (som for eksempel tap av egenandel og redusert bonus ved skader på egen bil), status, slippe administrasjon, slippe å oppta lån for å kjøpe bil

(men det oppnår man også med privatleie), ha nøyaktig oversikt over bilkostnaden (skatten), slippe å installere elektronisk kjørebok (noen unntak), alltid ha relativt ny og sikker bil, slippe å ergre seg over riper og mindre skader som for eksempel såkalte «shopping-bulker.»

Hva med arbeidsgiver?

Bilordning skaper erfaringsmessig mye diskusjoner rundt omkring i bedrifts-Norge, spesielt når en bedrift ønsker å endre ordningene. De ansatte har gjerne har svært forskjellige

kjøremønstre, og noen har sterke bilmerkepreferanser, noe som vanskeliggjør det å finne en ordning som alle blir fornøyde med. En anbefaling kan være å la de ansatte få en årlig kostnadsramme til bilbruk – uavhengig av om de velger firmabil eller kjøregodtgjørelse – så oppnår man samtidig å sette et tak på utgiftene knyttet til privatkjøring for de som har firmabil.

Arbeidsgiver bør dessuten alltid ta hensyn til komfortfaktorene; en ren firmabilordning kan gjøre det lettere å profilere bilene med reklame og

Dette koster firmabilen deg pr. mnd. i 2017

Bilens listepri	Skatt pr. mnd. 34,61 %	Skatt pr. mnd. 43,72 %	Skatt pr. mnd. 46,72 %
200 000	1 731	2 186	2 336
250 000	2 163	2 733	2 920
300 000	2 576	3 254	3 478
350 000	2 865	3 619	3 867
400 000	3 153	3 983	4 256
450 000	3 441	4 347	4 646
500 000	3 730	4 712	5 035
550 000	4 018	5 076	5 424
600 000	4 307	5 440	5 814
650 000	4 595	5 805	6 203
700 000	4 883	6 169	6 592
750 000	5 172	6 533	6 982
800 000	5 460	6 898	7 371
850 000	5 749	7 262	7 760
900 000	6 037	7 626	8 150

For elbil gjelder følgende tabell

Bilens listepri	Skatt pr. mnd. 34,61 %	Skatt pr. mnd. 43,72 %	Skatt pr. mnd. 46,72 %
200 000	865	1 093	1 168
250 000	1 082	1 366	1 460
300 000	1 298	1 640	1 752
350 000	1 514	1 913	2 044
400 000	1 731	2 186	2 336
450 000	1 947	2 459	2 628
500 000	2 163	2 733	2 920
550 000	2 379	3 006	3 212
600 000	2 593	3 276	3 500
650 000	2 737	3 458	3 695
700 000	2 882	3 640	3 890
750 000	3 026	3 822	4 084
800 000	3 170	4 004	4 279
850 000	3 314	4 187	4 474
900 000	3 458	4 369	4 668

dekor, bilen er på veien uavhengig av brukers privatøkonomi, og den ansatte bruker mindre tid og ressurser på bilbytte.

Hva koster det å ha firmabil?

Skatt på firmabilfordelen er selve kostnaden ved å disponere firmabil, og det er marginalskatteprosenten på den øverste delen av din bruttoinntekt (personinntekt) som skal benyttes til å beregne skatten.

Tabellene angir hva det koster deg i form av økt skatt pr. måned å disponere firmabil i 2017, forutsatt at hele firmabilfordelen ligger innenfor gitte grenser. For øvrig er tabellen basert på noen enkle forutsetninger som trolig svært mange firmabilbrukere oppfyller, nemlig at årlig yrkeskjøring er mindre enn 40 000 km pr. år og at bilen er registrert etter 2013.

Slik Vipps'er du fakturaene til privatkundene

Med DnBs Vipps-løsning kan virksomheter nå fakturere slik at privatkunder mottar og betaler fakturaer i Vipps-appen. Dette uavhengig av kundenes banktilknytning.

Redaktør
Alf Asklund,
Revisorforeningen

For en virksomhet er antagelig den største fordelene med å fakturere inn mot Vipps at kundene betaler raskere. En undersøkelse utført av IPSOS viser at hele 77 % av dem som ikke betaler ved forfall, ikke betaler som følge av ren forglemmelse. En påminnelse er derfor et viktig poeng og i DnBs pilotprosjekt med Vipps ble andelen definert som å være gode betalere doblet etter at deltakerne i prosjektet tok i bruk Vipps Faktura.

At Vipps har stor utbredelse, med over 2,1 millioner aktive brukere ved årsskiftet, er naturligvis også en fordel. På samme tidspunkt hadde omtrent 14 500 bedrifter og 9500 lag og foreninger tatt i bruk tjenesten.

Kostnaden

Standardprisen som en virksomhet må betale DnB er fem kroner pr. Vipps faktura + 0,65 % av fakturabeløpet, men det er satt en maks kostnad på 49 kroner pr. faktura. Denne nås da med et fakturabeløp på 6770 kroner. I tillegg kommer en kostnad på noen kroner fra virksomhetens leverandør av forretningssystem. DnB opplyser for øvrig at de ikke tar seg betalt hvis kunden ikke betaler og at det er mulig for storkunder å oppnå bedre betingelser enn standardprisen.

Hva kreves for å fakturere mot Vipps?

Nær sagt alle virksomheter vil med tiden kunne tilby Vipps Faktura siden det allerede er inngått avtale med de

aller fleste leverandørene av forretnings- og regningssystemer og store plattformer for utsending av regninger i Norge. En del (Xledger, 24SevenOffice, Compello, SendRegning) har i skrivende stund løsninger på plass, mens mange av de andre store (Visma, Evry m.fl.) snart har sine løsninger klare.

En oversikt over tilbyderne finnes på: <https://www.vipps.no/faktura/samarbeidspartnere.html>

Fra bestilling til fakturering

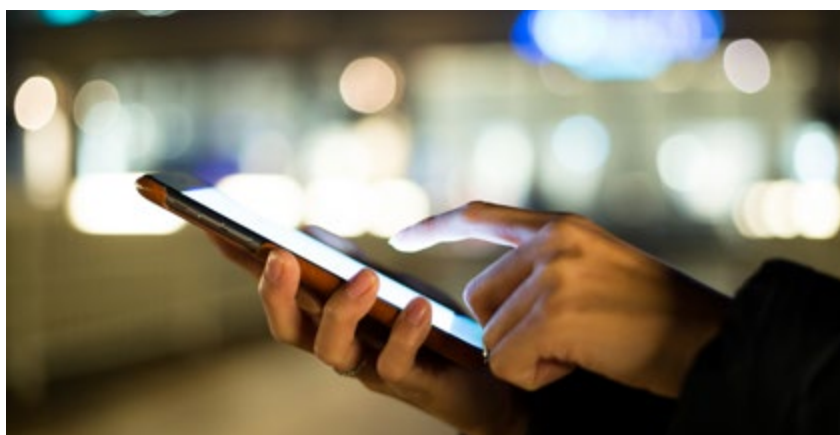
En virksomhet som ønsker å ta i bruk Vipps faktura, må forholde seg til den løsningen som tilbys av sin valgte leverandør av forretnings- og regningssystem. I praksis vil det antagelig ikke være alt for store forskjeller mellom de enkelte løsningene, og vi bruker derfor 24SevenOffice sin beskrivelse av bestillingsprosessen for å

illustrere hvordan Vipps faktura vil fortone seg for en virksomhet.

Selve bestillingen av muligheten for å fakturere med Vipps faktura hos 24SevenOffice skjer naturligvis på et av selskapets nettsider.

Så snart virksomheten er registrert for å benytte Vipps Faktura i 24SevenOffice, legger den til dette som faktureringsmetode. På det viset blir Vipps lagt til i virksomhetens distribusjonsløp for fakturering. Systemet sjekker automatisk om fakturamottaker kan motta Vipps Faktura, eller andre formater i virksomhetens definerte og prioriterte rekkefølge.

Virksomheten må passe på at mottakerens mobiltelefonnummer er registrert i 24SevenOffice. Kan ikke kunden motta Vipps Faktura, sendes faktura i det formatet kunden selv ønsker. Alt går automatisk via 24SevenOffice.

Nær sagt alle virksomheter vil med tiden kunne tilby Vipps Faktura.

Når betalingen er gjennomført via Vipps, vil 24SevenOffice automatisk registrere fakturaen som betalt – og oppdatere kundens reskontro i regnskapsprogrammet. I motsetning til løsninger basert på kredittkort, slipper virksomheten alt av oppgjørfiler.

Kundeopplevelsen

For en privatkunde er kanskje første tanke at det er det samme om en faktura kommer i nettbanken eller via Vipps, og for enkelte faste oppdrag vil det kanskje også være det. Det er imidlertid veldig enkelt å betale i Vipps-appen med mobiltelefonen når du får varsel om en faktura, siden du for eksempel slipper å taste inn noe så irriterende som lange KID-nummer. Fakturainformasjon som fakturautsteder, fakturanummer, forfallsdato og beløp, er også lett tilgjengelig. Om du ikke betaler med det samme, kommer varslings på forfallsdato.

At det bare er mulig å knytte bankkort opp mot løsningen, er en ulempe for dem som ønsker å betale regninger fra konto som ikke er tilknyttet bankkort.

En løsning som gjør det mulig å legge inn gjentakende betalinger slik at kunden selv kan velge forfallsdato på disse (og da legge dem til lønnsdato, etc.), skal være på plass innen kort tid.

Tatt godt imot

Det er liten tvil om at løsningen er blitt tatt godt imot av brukerne. Da DNB kjørte en pilot på Vipps Faktura, gav 93 % av de som hadde betalt fakturaen med Vipps terningkast 6 – og var positive til å betale regninger med Vipps i fremtiden. Ved årsskiftet hadde allerede over en halv million Vipps-brukere sagt ja til Vipps faktura. Det skjedde i løpet av bare rundt åtte uker, mens det til sammenligning tok omkring ti år å få like mange brukere av E-faktura (lansert i 2001).

Vipps faktura er en løsning for fakturering mot privatkunder og det er uvisst når det eventuelt lages en løsning som er tilpasset bedriftsmarkedet.

Omfattende endringsadgang på aksjers inngangsverdi

Skattedirektoratet har i en prinsipputtalelse lagt til grunn at en aksjes inngangsverdi fastsettes hvert enkelt år.

Uriktige inngangsverdier kan da endres ti år tilbake. Tiårsfristen gjelder også for utbytte som er utbetalt skattefritt på aksjer med for høy inngangsverdi.

Inngangsverdi på aksjer er en viktig størrelse i forhold til beregning av skjermingsfradrag og skattepliktig utbytte og særlig i forhold til beregning av gevinst- og tap ved realisasjon. Inngangsverdien rapporteres hvert år via selskapets aksjonærregisteroppgave som danner grunnlaget for skattyters beholdningsoppgave.

I Skattedirektoratets uttalelse fra 21. januar 2016 legges det til grunn at inngangsverdien ligningsfastsettes hvert enkelt år. Ved utlegg av ligningen høsten 2007 ble de første fastsettelsene foretatt. Direktoratets syn er at det er adgang til å endre uriktige inngangsverdier tilbake i tid med hjemmel i endringsfristen på ti år i daværende ligningslov. Standpunktet gjelder uavhengig av om skattyters anskaffelsesår ligger utenfor tiårsfristen.

Beregning av gevinst/tap

Skattedirektoratet legger videre til grunn at inngangsverdiene heller ikke er bindende fastsatt for senere realisasjoner. Synspunktet innebærer at fristen for endring av inngangsverdi først skal beregnes fra det tidspunktet

Rådgiver skatt
Paal Braanaas,
Revisorforeningen

skattyter gir opplysninger om gevinst eller tap ved realisasjonen.

Varsel

På slutten av 2016 erfarte vi at flere skattytere fikk varsel om endring av inngangsverdier. Varslene knytter seg særlig til ekstraordinært utbytte i 2005 som ved en feil ikke har gått til reduksjon i inngangsverdien i 2006. I disse sakene er inngangsverdien av Skattekontoret foreslått endret for årene 2006–2015. Utbytter utbetalt i samme periode på et uriktig skjermingsgrunnlag, er i flere tilfeller vurdert tatt opp til beskatning. Det kan imidlertid synes som om man ved mindre utbytter har unnlatt å ta sakene opp til endring. Utbytter innenfor toårsfristen har vi imidlertid erfart at er varslet endret.

Skatteforvaltningsloven

Fra 1. januar 2017 er ligningsloven opphevet og det er skatteforvaltningsloven som gjelder. Saker som er varslet endret etter dette tidspunktet, vil som hovedregel omfattes av en femårsfrist. Normalt vil ikke uriktige opplysninger om inngangsverdi utløse tiårsfristen. Fristen beregnes fra utgangen av skatteleggingsperioden (inntektsåret). Det betyr at det kun er år fra og med 2012 og fremover som kan tas opp, om det varsles innen utgangen av 2017.

AKTUELLE SATSER > A JOUR PR. > 15.02.2017

AVGIFTSSATSER 2017

Arbeidsgiveravgift

Sone	Sats ¹⁾²⁾
I	14,1 %
I a	10,6 %/14,1 % ³⁾
II	10,6 %
III	6,4 %
IV	5,1 %
IV a	7,9 % ⁴⁾
V	0,0 %

Sone for arbeidsgiveravgift fastsettes etter hvilken kommune selskapet driver virksomheten i, dvs. hvor foretaket, ev. underenheter av foretaket er registrert. For ambulerende virksomhet og virksomhet som driver arbeidsutleie, benyttes satsen for den sonen hvor hoveddelen av arbeidet er utført dersom denne satsen er høyere enn satsen i registreringskommunen.

1) I finanssektoren svares det i tillegg en særskilt finansskatt på 5 % av arbeidsgiveravgiftsgrunnlaget.

2) Arbeidsgivere med aktivitet innenfor visse sektorer, bl.a.:
- transportsektoren (unntatt bl.a. drosjebiltransport, lagervirksomhet og flyttransport)
- energisektoren (unntatt bl.a. bergverk og olje og gassutvinning)
- produksjon av stål og syntetiske fiber
- finans og forsikring
- bedriftsrådgivning og hovedkontortjenester for andre selskaper i konsernt

må beregne arbeidsgiveravgift etter satsene i sone I. Det samme gjelder for ambulerende virksomhet eller arbeidsutleie innenfor slike sektorunntatte aktiviteter.

Avgift kan likevel beregnes etter satsen for lokaliseringssonen så lenge differansen mellom avgift beregnet etter satsen i lokaliseringssonen og avgift beregnet etter en sats på 14,1 %, ikke overstiger kr 500 000 (kr 250 000 for godstransport på vei). Etter det er satsen 14,1 %. Fribeholdene gjelder på konsernivå.

Er det gjennomført et klart regnskapsmessig skille, gjelder reglene bare for lønn knyttet til den sektorunntatte aktiviteten.

3) I sone I a kan avgift beregnes etter en sats på 10,6 % inntil differansen mellom den arbeidsgiveravgiften som ville ha fulgt av en sats på 14,1 % og avgiften som beregnes etter satsen på 10,6 %, overstiger kr 500 000 (kr 250 000 for godstransport på vei). Etter det er satsen 14,1 %. Dette gjelder ikke for jordbruk, skogbruk, fiske og visse beslektede virksomheter der satsen uansett er 10,6 %.

4) For jordbruk, skogbruk, fiske og visse beslektede virksomheter i sone IV a er satsen 5,1 %.

Merverdiavgift

Ordinært 25 %

Matvarer 15 %

Persontransport, romutleie, kringkastingstjenester, adgang til museer, fornyelsesparker og idrettsarrangementer 10 %

BETALINGSTERMINER – VIKTIGE DATOER

A = Betaling av skattedrekk og arbeidsgiveravgift

M = MVA-oppgaven: Levering og betaling

F = Forskuddsskatt personlige skattytere (næringsdrivende)

E = Forskuddsskatt upersonlige skattytere, f.eks. AS

	A	M	F	E
1. termin	15.03	10.04	15.03	15.02
2. termin	15.05	12.06	15.05	18.04
3. termin	17.07	31.08	15.09	
4. termin	15.09	10.10	15.11	
5. termin	15.11	11.12		
6. termin	15.01	12.02		

Frist for A-melding: den 5. i måneden etter utbetaling.

GEBYRER TIL BRØNNØYSUNDREGISTRENE MV.

Forsinkelsesgebyrer ved innsending av årsregnskap

Første 8 uker 1R kr 1049 pr. uke

Neste 10 uker 2R kr 2098 pr. uke

Neste 8 uker 3R kr 3147 pr. uke

Forsinkelsesgebyr beregnes når regnskapet leveres etter 31. juli. Regnskapet skal sendes inn elektronisk.

RENTESATSER

Forsinkelsesrente (morarente)

Fra 01.07. til 31.12.2016 8,50 % p.a.

Fra 01.01. til 30.06.2017 8,50 % p.a.

Rentetillegg og rentegodtgjørelse ved skatteoppgjøret

Rentesatsen er 0,38 % p.a. og er lik for både restskatt og tilgodebeløp. Ordinær rente ved skatteavregningen er ikke skattepliktig eller fradragsberettiget. For restskatt beregnes det rentetillegg fra 1. juli 2016 (fra 15. mars 2017 for upersonlige skattytere) til forfall 1. termin. For tilgodebeløp beregnes rente fra 1. juli 2016 (fra 15. mars 2017 for upersonlige skattytere) til skatteoppgjøret blir sendt. For tilleggsforskudd beregnes rente fra 31. mai 2017 til skatteoppgjøret blir sendt.

Renter etter vedtak om endringssak

Ved endringer i skatt og avgift etter endringssak beregnes det renter etter følgende satser:

	2016	2017
Renter ved økning av skatt og avgift	1,75 % p.a.	1,50 % p.a.
Rentegodtgjørelse ved nedsettelse av skatt og avgift	0,75 % p.a.	0,50 % p.a.

Rentesatser ved forsinket betaling av skatt/avgift:

Ved forsinket innbetaling av skatter og avgifter (betaling etter forfall) svares forsinkelsesrenter etter den ordinære satsen for forsinkelsesrenter.

Utgiftsgodtgjørelser 2017

Godtgjørelse til kost

Innland

Dagsreiser uten overnatting:

Fra 6 til 12 timer: kr 289

Over 12 timer: kr 537

Reiser med overnatting:

Over 12 timer: kr 733

For reiser som varer mer enn ett døgn, regnes 6 timer eller mer inn i det nye døgnet som et helt nytt døgn.

Måltidstrekk i godtgjørelsene: Frokost (20 %), lunsj (30 %), middag (50 %).

Natttillegg

Ulegitimert natttillegg ved overnatting: kr 430

Utlend

I utlandet gjelder det egne satser for hvert land, se: regjeringen.no/no/dokumenter/utenlandsregulativet/id438645/

Skattedirektoratets forskuddssatser for trekkfri kostgodtgjørelse

For arbeidstaker som bor på pensjonat

eller hybel/brakke uten mulighet for å koke mat: kr 315

For arbeidstaker som bor på hybel/brakke der

det er mulighet for å koke mat eller har overnattet privat: kr 205

Matpenger (fravær fra hjemmet minst 12 timer) kr 92

Bilgodtgjørelse

10 000 km kr 4,10 pr. km

Over 10 000 km kr 3,45 pr. km

Arbeidstakere i Tromsø gis et tillegg på kr 0,10 pr. km til satsene ovenfor.

Bruk av El-bil pr. km kr 4,20

Tillegg pr. passasjer pr. km kr 1,00

Tillegg for tilhenger pr. km kr 1,00

Satsene for bilgodtgjørelse og passasjertillegg gjelder også utenlands.

Den skattefrie delen av bilgodtgjørelsen er kr 3,45 pr. km. Dette gjelder også el-bil og kjøring i Tromsø.

NATURALYTELSER

Bilbeskatning 2016 og 2017

Fordelen ved privat bruk av firmabil skal med i grunnlaget for beregning av forskuddstrekk og arbeidsgiveravgift. Fordelen fastsettes til 30 % av bilens listepris inntil kr 299 100 (kr 293 200 i 2016) og 20 % av overskytende listepris.

Ved følgende forhold reduseres listeprisen til:

	Ordinær bil	Elbil
Elbil	–	50,00 %
Eldre bil enn tre år pr. 1. jan.	75,00 %	37,50 %
Yrkeskjøring over 40 000 km	75,00 %	50,00 %
Eldre bil og yrkeskjøring over 40 000 km	56,25 %	37,50 %

Ved firmabilordning i deler av inntektsåret fastsettes fordelene forholds-
messig for antall hele og påbegynte måneder bilen har stått til disposisjon.

Er det tjenstlig behov for varebil klasse 2 eller lastebil under 7,5 tonn,
reduseres listeprisen med 50 % oppad begrenset til kr 150 000. Først det
elektronisk kjørebok kan fordelene for slike biler alternativt fastsettes til
faktisk privatkjøring multiplisert med en kilometersats på kr 3,40.

For biler der fordelene ikke står i forhold til listeprisen, fastsettes
fordelene på forskuddsstadiet til kr 53 000 for 2017 (kr 52 000 for 2016).

Rentefordel ved rimelig lån hos arbeidsgiver

Rentefordelen settes til differansen mellom normrentesatsen og
den faktisk betalte renten. Mindre, kortsiktige lån beskattes ikke
(lånebeløp på inntil 3/5 G = kr 55 546 pr. 01.05.2016 med
tilbakebetalingstid høyst ett år).

Normrentesatser i	2016	2017
Januar og februar	2,50 %	2,20 %
Mars og april	2,30 %	2,20 %
Mai og juni	2,30 %	fastsettes senere
Juli og august	2,20 %	fastsettes senere
September og oktober	2,20 %	fastsettes senere
November og desember	2,20 %	fastsettes senere

SKJERMINGSRENTE

Skjermingsrente på lån til selskaper

	2016	2017	Optimal rente
Januar–februar	0,5 %	0,5 %	0,65 %
Mars–april	0,5 %	fastsettes senere	fastsettes senere
Mai–juni	0,5 %	fastsettes senere	fastsettes senere
Juli–august	0,5 %	fastsettes senere	fastsettes senere
September–oktober	0,5 %	fastsettes senere	fastsettes senere
November–desember	0,5 %	fastsettes senere	fastsettes senere

Renter på lån fra personer til selskaper er skattepliktig som alminnelig
inntekt. Renter som overstiger skjermingsrenten, skatlegges én gang
til som alminnelig inntekt. Skjermingsrenten fastsettes på forskudd
for to og to måneder av gangen og offentliggjøres på Skatteetatens
hjemmeside www.skatteetaten.no

Elektronisk kommunikasjon

Skattepliktig fordel ved arbeidsgivers dekning av utgifter til telefon og
internett mv. settes til kr 4392 pr. år (366 pr. mnd.) uavhengig av antall
kommunikasjonstjenester som dekkes. I tillegg kan det dekkes inntil
kr 1000 pr. år skattefritt for fellesfakturerte varer og tilleggstjenester.
Fordelen reduseres ikke selv om arbeidstakerne selv dekker kostnader
til telefon mv.

FERIEPENGER

Etter ferieloven:	(4 uker og én dag)	Med 5 uker ferie
Personer under 60 år	10,2 %	12,0 %
Personer over 60 år m/inntekt inntil 6 G	12,5 %	14,3 %
For inntekt utover 6 G	10,2 %	12,0 %

GRUNNBELØP I FOLKETRYGDEN

Grunnbeløpet (1 G) pr. 01.05.2016 =	kr 92 576
Grunnbeløpet (1 G) pr. 01.05.2015 =	kr 90 068
Gjennomsnittlig grunnbeløp for 2016 =	kr 91 740
Gjennomsnittlig grunnbeløp for 2015 =	kr 89 502

GAVER I OG UTEFOR ANSETTELSESFORHOLD

Skattefrihet for mottaker	Verdi	Frdrag for giver
• Ansettelsestid 25, 40, 50 og 60 år	kr 8000	ja
• Gullklokke m/innskrif.	kr 12 000	ja
• Bedriften har bestått i 25 år eller antall år delelig med 25	kr 3000	ja
• Bedriften har bestått i 50 år eller antall år delelig med 50	kr 4500	ja
• Arb.taker gifter seg, går av med pensjon, slutter etter min. 10 år, eller fyller 50, 60, 70, 75 eller 80 år	kr 3000	ja
• Premie for forbedringsforslag	kr 2500	ja
• Andre gaver i arbeidsforhold	kr 1000	nei
• Erkjentlighetsgave utenfor arbeidsforhold	kr 500	ja

Ovennevnte gjelder kun for gaver i form av naturalia.

SKATTESATSER 2016 OG 2017

Aksjeselskaper	2016	2017
Inntektsskatt	25,0 %	24,0 %
Finansforetak, skattesats	–	25,0 %
Finansskatt på lønn i finanssektoren	–	5,0 %

Personer

	2016	2017
Alminnelig inntekt (Nord-Troms og Finnmark 23,5 %)	25,0 %	25,0 %
Trygdeavgift lønnstakere	8,2 %	8,2 %
Trygdeavgift næringsinntekt innen fiske, fangst og barnepass i eget hjem	8,2 %	8,2 %
Trygdeavgift annen næringsinntekt	11,4 %	11,4 %
Trygdeavgift pensjonsinntekt samt, lønns- og næringsinntekt for personer under 17 eller over 69 år	5,1 %	5,1 %

Trinnskatt

	2016	2017
Trinn 1: Innslagspunkt	159 800	164 100
Sats	0,44 %	0,93 %
Trinn 2: Innslagspunkt	224 900	230 950
Sats	1,77 %	2,41 %
Trinn 3: Innslagspunkt	565 400	580 650
Sats	10,7 %	11,52 %
Sats Nord Troms og Finnmark	8,7 %	9,52 %
Trinn 4: Innslagspunkt	909 500	934 050
	13,7 %	14,52 %

Personfradrag

	2016	2017
Klasse 1	51 750	53 150
Klasse 2	76 250	78 300

Formuesskatt

	2016	2017
Innslagspunkt, sats 0,85 %	1 400 000	1 480 000

Maksimalt skattefradrag for pensjonister	kr 29 880	29 940
Nedtrapping 15,3 % fra	kr 184 800	188 700
Nedtrapping 6,0 % fra	kr 278 950	284 350
Særfradrag for enslige forsørgere	kr 51 804	51 804

MINSTEFRADRAG

Minstefradrag i lønn	2016	2017
Sats	43 %	44 %
Minimum	kr 31 800	kr 31 800
Maksimum	kr 91 450	kr 94 750

Minstefradrag i pensjonsinntekt

	2016	2017
Sats	29 %	29 %
Minimum	kr 4 000	kr 4 000
Maksimum	kr 73 600	kr 75 000

AVSKRIVNINGER – DRIFTSMIDLER

Grp. Gjenstand	2016	2017
A: Kontormaskiner	30 %	30 %
B: Ervervet goodwill	20 %	20 %
C: Vogntog, varebiler, lastebiler, busser, drosjebiler og kjøretøy for transport av funksjonshemmede	20/22 % ¹	24/30 % ²
D: Personbiler, traktorer, annet rullende maskineri og materiell, andre maskiner, redskap, instrumenter, inventar m.m.	20 (30) % ³	20 %
E: Skip, fartøyer, rigger m.m.	14 %	14 %
F: Fly og helikopter	12 %	12 %
G: Anlegg for overføring og distribusjon av elkraft og elektroteknisk utrustning	5 %	5 %
H: Bygg og anlegg, hoteller, losjihus, bevertningssteder m.m.	4/6/10 % ⁴	4/6/10 % ⁴
I: Forretningsbygg	2 %	
J: Fast teknisk installasjon i bygninger, herunder varmeanlegg, kjøle- og fryseanlegg, elektrisk anlegg, sanitæranlegg, heisanlegg o.l.	10 %	

¹ Lastebiler, vogntog og busser kan avskrives med 22 % i 2016.

² Normal avskrivningsatts i gruppe C er 24 %. Elektrisk drevne varebiler kan
avskrives med 30 %.

³ 10 % startavskrivning for driftsmidler i saldogruppe d i 2016.

⁴ Bygg og anlegg med brukstid under 20 år kan avskrives med inntil 10 %.
Husdyrbygg i landbruket kan avskrives med inntil 6 %.

Påkostning på leide driftsmidler og periodisering

Leier du et driftsmiddel og har en opsjon til å forlenge leieforholdet? Har du gjort påkostninger på driftsmiddelet, kan det være uklart hvor lang avskrivningsperioden skal være. I verste fall risikerer du tilleggsskatt.

Advokat
Tom Larsen,
Revisorforeningen

Sentralskattekontoret har i 2016 fattet et kontorvedtak som dreier seg om levetiden for en begrenset rett som sannsynligvis kan få konsekvenser for avskrivningens lengde for leietakers påkostninger på et leid driftsmiddel.

I den konkrete saken hadde et selskap betalt et vesentlig beløp for å overta en leieavtale for butikklokaler. Over-takelse av en leiekontrakt ses på som en begrenset rett som skal avskrives lineært over levetiden. Gjenstående leieperiode var tre år og fem måneder. Leietaker hadde en ensidig rett til å forlenge avtalen på samme vilkår med ti + ti år. Spørsmålet var hvor lang avskrivningsperioden skulle være? Skulle man kun se på gjenværende leieperiode på tre år og fem måneder eller skulle man ta hensyn til leie-takers rett til forlengelse av avtalen?

I den konkrete saken var det også et spørsmål om det skulle ilegges tilleggsskatt fordi selskapet hadde gitt ufullstendige opplysninger. Som en kuriositet har jeg kort kommentert utfallet av tilleggsskatten nedenfor, uten at den har betydning for den totale lengden på avskrivningen av den begrensede retten.

Tok ikke høyde for mulig forlengelse

Selskapet som betalte for å overta leiekontrakten, hadde i sin selvangivelse krevd fradrag for betalt vederlag basert på at gjenstående levetid for den begrensede retten var etter tre år og fem måneder ved utløpet av leie-tiden. Selskapet tok ikke høyde for at avtalen kunne forlenges med ti + ti år. Selskapet hadde en ensidig rett til en slik forlengelse og leieforholdet kunne forlenges på de vilkårene som allerede var avtalt.

Ved vurderingen som måtte foretas av leieperioden, mente sentralskattekontoret at man skal legge det mest sannsynlige faktumet til grunn. Dersom det etter en konkret vurdering av forholdene i saken er mer sannsynlig at leieforholdet vil vare kortere enn 23 år og 5 måneder, enn motsatt, må det legges til grunn.

Selskapet understreket at en rett til å forlenge leieperioden ikke innebærer en plikt til forlengelse. De viste også til at det innenfor dagligvarebransjen var en økende tendens til relokalisering av butikkene i løpet av en leieperiode.

Vektla beløpets størrelse

Sentralskattekontoret la imidlertid vekt på at betalingen og beløpets størrelse tilsa at selskapet ikke så for seg en kort leieperiode.

Sentralskattekontoret konkluderte med at så lenge selskapet hadde en ensidig rett til å forlenge leieavtalen, måtte levetiden for den begrensede retten inkludere forlengelsen: totalt 23 år og 5 måneder.

Dersom det på et senere tidspunkt foreligger sannsynlighetsovervekt for at leieperioden vil bli kortere enn 23 år og 5 måneder, sa sentralskattekontoret at det kan være aktuelt å endre avskrivningsperiodens lengde.

Ufullstendige opplysninger

Når det gjaldt tilleggsskatten, mente sentralskattekontoret at så lenge selskapet ikke hadde gitt opplysninger om sin ensidige rett til å forlenge leieavtalen, hadde selskapet gitt ufullstendige opplysninger.

Med bakgrunn i kravet til klar sannsynlighetsovervekt, som er et vilkår for ilegging av tilleggsskatt, kom sentralskattekontoret imidlertid til at det kun var oppfylt for den første forlengelsesperioden på ti år. Sentralskattekontoret la dermed til grunn at

korrekt avskrivningsperiode ved ileggelse av tilleggsskatt skulle ha vært 13 år og 5 måneder og ikke 23 år og 5 måneder.

Grunnlaget for tilleggsskatt

I dette tilfellet beregnet sentralskattekontoret at tidfestingsfeilen fikk som konsekvens at differansen mellom avskrivning over henholdsvis tre år og fem måneder, som skattyter hadde gjennomført, og 13 år og 5 måneder som sentralskattekontoret la til grunn for tilleggsskatten, tilsa en differanse på nesten sju millioner kroner som grunnlag for tilleggsskatt for inntektsåret 2012.

Her ser vi at det ble forskjellig utfall med hensyn til sannsynlig leieperiode for leiekontrakten som sådan og spørsmålet om ileggelse av tilleggsskatt.

Påkostning på leid driftsmiddel

Problemstillingen som ofte dukker opp, er hvordan man skal periodisere påkostninger som leietaker bekoster på leid driftsmiddel.

Spørsmålet blir hva vi kan trekke ut av denne avgjørelsen fra sentralskatte-

kontoret når det gjelder situasjonen hvor man som leietaker selv dekker påkostninger på leid driftsmiddel.

Skatte-ABC gir uttrykk for følgende:

«Avskrivning på driftsmidler som leies ut, skal foretas hos utleieren, mens leietakeren får fradrag for betalt leie.

Påkostet leietaker et leid driftsmiddel, blir han normalt ikke eier av påkostningen. Dette gjelder selv om eieren ved utløpet av leietiden skal kompensere leietakeren for påkostningen. Kostnadene til påkostning kan derfor ikke saldoavskrives hos leietakeren. Påkostningene anses som en del av leiekostnaden, og føres til fradrag jevnt fordelt over leieperioden. Opphører leieforholdet, kan restbeløpet føres direkte til fradrag.»

Praktiseringen

Slik jeg har oppfattet praktiseringen frem til nå, vil det si at man har lagt leieperiodens avtalte lengde til grunn uten å ta hensyn til eventuell opsjon når det gjelder retten til å forlenge leieavtalen.

Jeg antar at man for fremtiden må legge de betraktningene som kommer frem i vedtaket fra sentralskattekontoret

til grunn også i tilfeller hvor man som leietaker påkoster et leid driftsmiddel.

Man må ta utgangspunkt i leieavtalen og prøve å finne frem til hva som er mest sannsynlig med tanke på om leieavtalen vil bli forlenget eller ikke.

I den konkrete saken som er avgjort av sentralskattekontoret, trekkes det frem at så lenge man har rett til ensidig forlengelse av leieretten på samme vilkår, vil det som utgangspunkt være naturlig å inkludere forlengelsen av leieavtalen i leieperioden.

Jeg tolker det slik at hvis man ved en rett til forlengelse av avtalen skal forhandle andre deler av leievilkårene på nytt, vil det ikke være aktuelt å regne en slik forlengelse med i den avtalte leieperioden.

Opplys om opsjoner

Mitt råd til skattytere som har denne typen avtaler, bør være at man gjør skattemyndighetene oppmerksom på eventuell opsjon på forlengelse av leieperioden, for på den måten å ha gitt tilstrekkelige opplysninger slik at spørsmålet om eventuell tilleggsskatt ikke skal oppstå.

DnR har valgt Quality Broker AS som en av sine leverandører på forsikringsmeglertjenester.

Vi er eksperter på rådgivning/kjøp av forsikringer for næringslivet.

Bruk oss du også!

QUALITY BROKER
www.quality-broker.no

Hva den nye skatteforvaltningsloven betyr for deg

Den nye skatteforvaltningsloven innebærer en del viktige endringer både til gunst og til ugunst for deg som skattepliktig. Blant annet er det ikke lenger nødvendig å «klage over ligningen». I stedet kan du levere en såkalt endringsmelding.

Rådgiver skatt
Børge Busvold,
Revisorforeningen

Den nye skatteforvaltningsloven trådte i kraft fra 1. januar 2017. Formålet med den nye loven er først og fremst å samle forvaltningsreglene for alle skattearter i en felles lov og dermed gjøre den mer brukervennlig.

Med den nye skatteforvaltningsloven er det innført felles regler for bl.a. klage, endringsfrister, sanksjoner og gebyrer for alle skattearter. Dette omfatter formues- og inntektsskatt etter skatteloven, trygdeavgift og arbeidsgiveravgift etter folketrykdløven, merverdiavgift samt mer spesielle skatter som bl.a. særavgifter og motorkjøretøyavgifter. Tidligere var det vesentlige forskjeller på forvaltningsreglene for bl.a. skatt og merverdiavgift.

Begrepet ligning erstattes med «fastsetting» og det er den skattepliktige selv, ikke skattekontoret, som fastsetter grunnlaget for formues- og inntektsskatt og andre skatter.

Nye begreper

Den nye loven innfører en del nye begreper som det trolig kommer til å ta litt tid å venne seg til, uten at de nye begrepene egentlig innebærer noen endring. «Skatt» blir et fellesbegrep for alle skatter og avgifter og «skattepliktig» blir et felles begrep på den som skal betale skatt.

Skattemelding blir et fellesbegrep for meldinger (oppgaver) som den skattepliktige skal levere til skattemyndighetene. Tidligere begreper som selvangivelse og MVA-oppgave forsvinner.

Begrepet ligning erstattes med «fastsetting». Dette er for å understreke at det etter den nye skatteforvaltningsloven er den skattepliktige selv og ikke skattekontoret som fastsetter grunnlaget for formues- og inntektsskatt og andre skatter.

Egen fastsetting

Etter skatteforvaltningsloven er det den skattepliktige selv som fastsetter skattegrunnlaget. Slik har det alltid vært for bl.a. MVA og arbeidsgiveravgift. For formues- og inntektsskatt bygget ligningsloven på et prinsipp om at skattemyndighetene fastsatte skattegrunnlaget ved en ligning, men de siste 10–20 årene har nok egen fastsetting vært realiteten, også for formues- og inntektsskatt. Det nye systemet innebærer dermed egentlig en lovfesting av hvordan systemet har fungert i praksis.

Opplysningsplikt

Et grunnprinsipp i ligningsloven som er videreført i skatteforvaltningsloven, er reglene om opplysningsplikt. Den som skal levere skattemelding, skal gi riktige og fullstendige opplysninger og plikter å si fra om eventuelle feil. Er man i tvil om et

skattespørsmål, skal man gi tilleggsopplysninger slik at skattemyndighetene får et tilstrekkelig vurderingsgrunnlag. Da kan det ikke ilegges tilleggsatt, selv om den skattepliktige har tatt feil i den skattemessige vurderingen og ført opp feil beløp i skattemeldingen.

Tidligere rettspraksis som går opp grensegangen mellom den skattepliktiges opplysningsplikt og skattemyndighetenes undersøkelsesplikt, må fortsatt ha relevans for den nye skatteforvaltningsloven.

Endring av egen fastsetting

I og med at det er den skattepliktige selv som fastsetter skattegrunnlaget, er det ikke lenger aktuelt å «klage over ligningen». Den skattepliktige kan imidlertid endre sin egen fastsetting. Dette kan gjøres ved å levere såkalt «endringsmelding» innenfor en

periode på tre år etter fristen for å levere skattemelding. Treårsfristen gjelder både til gunst og ugunst for den skattepliktige.

Hvis den skattepliktige ønsker å endre fastsettingen for lenger tilbake enn tre år, kan han ikke levere endringsmelding. Da må han ta saken opp med skattemyndighetene (skattekontoret) og anmode dem om å ta opp saken til endring. Skattekontoret skal da vurdere om det er grunn til å ta opp saken «under hensyn til blant annet den skattepliktiges forhold, den tid som er gått, spørsmålets betydning og sakens opplysning», som det heter i loven. Skattemyndighetenes beslutning om eventuelt ikke å ta opp saken, kan ikke påklages.

Adgangen til å endre egen fastsetting ved å sende endringsmelding gjelder ikke i de tilfellene skattegrunnlaget er fastsatt av skattemyndighetene, typisk

dersom den skattepliktige ikke har levert skattemelding (selvangivelse) og skattekontoret har fastsatt inntekt og formue ved skjønn. Det samme gjelder dersom skattemyndighetene har varslet om at fastsettingen er tatt opp til kontroll.

Skattedirektoratet har uttalt at den skattepliktiges adgang til å endre egen fastsetting bare gjelder for skattemeldinger som er sendt inn etter at den nye skatteforvaltningsloven trådte i kraft. Det betyr at feil i skattemeldingen for formues- og inntektsskatt for inntektsåret 2015 og tidligere, ikke kan endres av den skattepliktige. I slike tilfeller må man altså sende en anmodning til skattekontoret om å ta opp saken, slik systemet var i den nå opphevede ligningsloven.

Tripletex er så enkelt at kundene kan gjøre mye av jobben selv

Stian Andersen - Sand Økonomi

Prøv gratis idag på www.tripletex.no

tripletex

Skattemyndighetenes adgang til å endre fastsettingen

Skattemyndighetenes adgang til å endre fastsettingen går lenger enn den skattepliktiges adgang. Mens den skattepliktige kun har tre års endringsadgang fra fristen for å levere skattemelding, kan skattemyndighetene endre inntil fem år fra utløpet av skattleggingsperioden. Dette gjelder selv om den skattepliktige har gitt fullstendige og riktige opplysninger i skattemeldingen. Dette er en vesentlig innskjerping til ugunst for den skattepliktige. Tidligere var skattemyndighetenes adgang til å endre til ugunst begrenset til to år når den skattepliktige hadde gitt riktige og fullstendige opplysninger.

I utgangspunktet er endringsfristen for inntekts- og formuesskatt redusert fra ti til fem år. Dette gjelder imidlertid ikke dersom det er ilagt ikke bare ordinær, men skjerpet tilleggsskatt. Da er det ti års endringsadgang. Det samme gjelder dersom den skattepliktige er anmeldt for brudd på straffelovens bestemmelser om skattesvik. Det har vært hevdet at vi kan risikere mer bruk av skjerpet tilleggsskatt og mer bruk av anmeldelse fra skattemyndighetenes side for å kunne endre fastsettingen inntil ti år.

Tiårsfristen gjelder også i de tilfelle skattyter selv retter feil for tidligere år. Dersom en skattepliktig angrer seg og oppgir formue eller inntekt for tidligere år som opprinnelig er unndratt fra beskatning, er det ikke adgang til å ilegge tilleggsskatt, men saken kan altså tas opp inntil ti år.

Skattehjelpen

I enkelte særlige tilfeller kan fastsettingen tas opp til endring mer enn ti år bakover i tid. Det viktigste unntaket fra tiårsfristen er tilfeller der «vanskelige livsforhold hos den skattepliktige har ført til uriktig fastsetting». Det er mange eksempler på mennesker som på grunn av personlige problemer ikke har levert skattemeldinger slik at skattegrunnlag er fastsatt ved skjønn. Dette kan ha gitt store skatterestanser som det har vært nærmest umulig å rydde opp i.

SKATTEHJELPEN er en egen ordning for å hjelpe mennesker som er kommet opp i en «umulig» økonomisk situasjon.

Skatteetaten har en egen ordning for å hjelpe mennesker som har kommet opp i en slik situasjon, den såkalte «skattehjelpen».¹ Med den nye skatteforvaltningsloven er det nå innført en særskilt hjemmel for å endre fastsettingen bakover i tid utover tiårsfristen.

Klage

Den nye skatteforvaltningsloven innebærer ikke vesentlige endringer i klagereglene i forhold til det vi er vant til fra ligningsloven. Den skattepliktige kan påklage skattemyndighetenes enkeltvedtak innen seks uker. For formues- og inntektsskatt, trygdeavgift, arbeidsgiveravgift, merverdiavgift og artistskatt, er skatteklagenemnda klageinstans.

Selv om klagefristen på seks uker er oversittet, kan klagen likevel tas opp til behandling dersom skattemyndighetene finner at det er grunn til det «under hensyn til blant annet klagerens forhold, den tid som er gått, spørsmålets betydning og sakens opplysning». Dersom skattemyndighetene kommer til at klagen ikke skal tas opp til behandling, regnes dette som et vedtak om avvisning som kan påklages til skatteklagenemnda.

Er det gått mer enn ett år, kan ikke klagen lenger behandles som klagesak. En slik klage skal behandles som en anmodning til skattemyndighetene om å ta saken opp til endring av eget tiltak, se ovenfor. Kommer skattemyndighetene til at saken ikke skal tas opp, er dette en avgjørelse som ikke kan påklages.

Sanksjoner

Skatteforvaltningsloven har flere sett med administrative reaksjoner og straff for brudd på formelle og materielle bestemmelser. I tillegg kan man bli ilagt straff etter straffeloven for skattesvik.

Tvangsmulkt

Tvangsmulkt ilegges for å fremtvinge levering av pliktige opplysninger. Tvangsmulkt kan også ilegges den som ikke retter seg etter bokføringspålegg. Tvangsmulkt erstatter bl.a. forsinkelsesavgift etter ligningsloven og forhøyet MVA ved for sent leverte MVA-oppgaver.

Dersom opplysningene ikke er innkommet innen fristen, vil den opplysningspliktige få et kombinert varsel og vedtak om tvangsmulkt. I varselet skal skattemyndighetene opplyse om hvilke plikter som ikke er oppfylt og den opplysningspliktige får en ny, kort frist for å levere opplysningene. Hvis de pliktige opplysningene ikke er gitt innen den nye fristen, vil det bli beregnet tvangsmulkt fra denne datoen til opplysningene kommer.

Tvangsmulkt beregnes som en daglig mulkt som løper inntil opplysningen er levert eller bokføringspålegget er fulgt. Satsene er:

- Ikke levert tredjepartsopplysning, f.eks. aksjonærregisteroppgave: 1 R pr. dag (kr 1049)
- Ikke levert skattemelding: ½ R pr. dag (kr 524,50)
- Ikke fulgt bokføringspålegg: 1 R pr. dag (kr 1049)

Tvangsmulkten kan ikke utgjøre mer enn 50 R (kr 52 450). For bokføringspålegg er maksimalbeløpet kr 1 mill. Gjennomgående er tvangsmulkten en

¹ Se <http://www.skatteetaten.no/no/Om-skatteetaten/Om-oss/Forebyggende-arbeid/Skattehjelpen/>

strengere reaksjon enn de sanksjonene som ble gitt tidligere.

Tvangsmulkten er en fradragsberettiget kostnad i virksomhet.

Overtredelsesgebyr

Overtredelsesgebyr regnes som straff. Det innebærer bl.a. at gebyret ikke er fradragsberettiget. Overtredelsesgebyr skal først og fremst brukes når en opplysningspliktig ikke har medvirket ved bokettersyn eller annen kontroll, men også når det ikke er ført personalliste etter bokføringsloven. Overtredelsesgebyr kan også være aktuelt ved brudd på plikten til å gi tredjepartsopplysninger, men bare i de tilfellene det ikke er ilagt tvangsmulkt.

Overtredelsesgebyret utgjør 10 R (kr 10 490) pluss inntil to R pr. person som det ikke er levert opplysninger om. Ved gjentatte overtredelser skal gebyret være 20 R. Ved unnlatt medvirkning til kontroll er overtredelsesgebyret inntil 50 R (kr 52 450).

Tilleggsskatt

Det er i det vesentlige ligningslovens regler om tilleggsskatt som er videreført og som dermed får virkning også for bl.a. merverdiavgift. Men det er merverdiavgiftsreglenes standardsats på 20 % som skal benyttes.

Tilleggsskatt kan ilegges uten at det er krav til subjektiv skyld fra den skattepliktiges side. Det er tilstrekkelig at det er gitt uriktige eller ufullstendige opplysninger og dette kunne ha ført til «skattemessige fordeler», som det heter i loven. Skattemyndighetene skal likevel vurdere om forholdet må anses unnskyldelig slik at det likevel ikke skal ilegges tilleggsskatt. I forarbeidene skriver departementet at terskelen for bruk av unnskyldningsgrunner skal senkes i forhold til det som har vært praktisert etter ligningsloven. Det gjenstår å se om dette blir fulgt opp i praksis av skattekontorene og skatteklagenemnda.

Det regnes ikke som unnskyldelig at opplysningssvikten skyldes feil begått av den skattepliktiges medhjelper, f.eks. regnskapsfører eller revisor.

Skattyter kan bli «utsatt» for både tvangsmulkt, overtredelsesgebyr, tilleggsskatt og skjerpet tilleggsskatt, for brudd på bestemmelsene i ny skatteforvaltningslov.

Unnlatt levering av skattemelding regnes også som ufullstendig opplysning. Ilagt tvangsmulkt kommer til fradrag i eventuell tilleggsskatt som beregnes for ikke levert skattemelding.

Den ordinære satsen for tilleggsskatt er 20 %. Satsen skal være 10 % når opplysningene er oppgitt til skattemyndighetene ukrevd av f.eks. arbeidsgiver, deltakerlignet selskap eller andre, men som skattyter ikke har tatt med på skattemeldingen.

Skjerpet tilleggsskatt

Skjerpet tilleggsskatt ilegges når det foreligger forsett eller grov uaktsomhet. Det gjelder strengere krav til bevis for at det skal kunne ilegges skjerpet tilleggsskatt, sammenlignet med det som gjelder for ordinær tilleggsskatt.

Skjerpet tilleggsskatt kommer i tillegg til ordinær tilleggsskatt og ilegges med 20 eller 40 %.

Bindende forhåndsuttalelser

Ordningen med bindende forhåndsuttalelser fra skattemyndighetene er populær, og er nå utvidet til å gjelde

alle skattearter. En nyhet i den nye skatteforvaltningsloven er at det er innført klagerett på en bindende forhåndsuttalelse til skatteklagenemnda. Bindende forhåndsuttalelser kan fortsatt ikke bringes for retten.

Ikrafttredelse

Den nye skatteforvaltningsloven trådte i kraft 1. januar 2017. Loven har kun to overgangsregler:

Den første overgangsregelen gjelder endring til ugunst for den skattepliktige. For inntektsårene 2012–14 gjelder fortsatt ligningslovens regler om at skattegrunnlaget ikke kan endres til ugunst for skattepliktige dersom det er gitt riktige og fullstendige opplysninger.

Den andre overgangsregelen gjelder tilleggsskatt og overtredelsesgebyr. Saker varslet før 1. januar 2017 følger de tidligere reglene. For saker som er varslet etter 1. januar 2017 gjelder de tidligere reglene dersom opplysningssvikten er begått før 1. januar 2017 og sanksjonen etter de tidligere reglene er mildere enn etter de nye reglene.

Ukjent felle ved uskifte med særkullsbarn

Lengstlevende ektefelle kan sitte i uskiftet bo med avdød ektefelles særkullsbarn kun dersom avdødes særkullsbarn samtykker i dette. I samtykketilfellene kan det imidlertid virke som om verken gjenlevende ektefelle eller særkullsbarna er kjent med de økonomiske konsekvensene.

Advokat
Lars Erik Wahlberg,
Partner i Dæhli,
Bull & Co Advokatfirma

Når fars eller mors gjenlevende ektefelle har barn fra et tidligere ekteskap, kan særkullsbarna ha en rimelig grunn til å frykte at gjenlevende ektefelle vil tilgodese sine egne barn i forhold til dem. De løper også en risiko for at gjenlevende ektefelle forbruker store deler av uskifteboets verdier og dermed sin egen fars- eller morsarv.

Gjenlevende ektefelles motiver for uskifte

Når ektefeller kun har felles barn ved den enes bortgang, har gjenlevende rett til å forbli sittende i uskiftet bo med barna. Gjenlevende ektefelle bør imidlertid også her tenke over om det er fornuftig å forbli sittende i uskiftet bo. Det vanlige motivet når man skal velge å skifte med barna eller forbli sittende i uskiftebo, beror da typisk på alder og sannsynligheten for å inngå et nytt ekteskap på sikt. Gjenlevende ektefelle må før inngåelse av et eventuelt nytt ekteskap skifte med barna, som dermed får sin fars- eller morsarv. Også gjenlevende ektefelle har som utgangspunkt rett til 25 % arv etter sin avdøde ektefelle, med unntak av de relativt sjeldne tilfellene der avdøde har opprettet et testament som utelukker gjenlevende. Selv om gjenlevende derfor i de fleste tilfellene kan sies å være konkurrent i dødsboet med barna, ser man sjelden at det ligger noen økonomiske avveininger

som påvirker beslutningen om å skifte eller forbli sittende i uskiftet bo.

Hva særkullsbarn må ta hensyn til

Det er ikke uvanlig at stefar eller stemor får samtykke fra avdødes særkullsbarn til å forbli sittende i uskiftet bo. Har f.eks. fars nye kone og farens barn fra et tidligere ekteskap levd sammen og etablert nære bånd som kan likestilles med enhver annen kjernefamilie, vil det nærmest fremstå som helt naturlig å la gjenlevende få sitte i uskiftet bo.

Dersom fars eller mors nye ektefelle ikke får sitte i uskiftet bo, vil gjenlevende etter ektefellens død arve $\frac{1}{4}$ etter sin avdøde ektefelle, forutsatt at avdøde ikke hadde opprettet testament. Gjenlevende sitter da tilbake med $\frac{5}{8}$ av det samlede boet som ektefellene hadde sammen.

Barna etter avdøde blir sittende tilbake med $\frac{3}{8}$ av det samlede boet. Forblir derimot gjenlevende sittende i uskiftet bo i sin levetid, vil han eller hun ikke ta arv etter førstavede ektefelle og førstavedes særkullsbarn får da $\frac{1}{2}$ av uskifteboets verdier.

Formodningen om at gjenlevende ektefelle ikke gifter seg på nytt, kan påvirke enkelte særkullsbarn til å gi

sitt samtykke til uskifte. De vil da få en høyere brøk av arven, men må samtidig ta den risikoen som ligger i at gjenlevende forbruker store deler av boets verdier. Dette kan gå så langt at det ikke finnes særlig med midler igjen når lengstlevende dør. Forventningen om å få en større del av arven ved å gi sitt samtykke til at fars eller mors nye ektefelle kan forbli sittende i uskiftet bo, kan derfor gi det motsatte resultat. Særkullsbarn bør også legge betydelig vekt på den fordel som ligger i å få tilgang til arven i dag fremfor en mulig høyere arv en gang i fremtiden når lengstlevende faller fra.

Den ukjente regelen

Ved det økonomiske oppgjøret etter en skilsmisse kan hver av ektefellene som hovedregel holde utenfor delingen verdien av formue som de brakte med seg inn i ekteskapet samt arv og gave som den enkelte har mottatt i arv og gave fra andre enn ektefellen. Dette kalles skjevdeling.

Langt færre er kjent med at barna etter avdøde ektefelle har rett til å tre inn i sin avdøde fars eller mors skjevdelingskrav. For å kunne tre inn i sin avdøde forelders skjevdelingskrav må man foreta arveoppgjøret når faren eller moren dør. Fellesbarn er normalt avskåret fra å kreve sin mors- eller farsarv dersom den gjenlevende av

Det er ikke uvanlig at stefar eller stemor får samtykke fra avdødes særkullsbarn til å forbli sittende i uskiftet bo.

foreldrene vil sitte i uskiftet bo. Avdødes særkullsbarn kan imidlertid kreve arven oppgjort når faren eller moren dør.

Det synes helt ukjent for de fleste at skjevelingsretten bortfaller dersom gjenlevende ektefelle får sitte i uskiftet bo. Dette gjelder både for avdødes særkullsbarn, fellesbarna og gjenlevende ektefelle. Hvorvidt uskifteperioden kun har vart en kortere periode før lengstlevende velger å skifte uskifteboet, er uten betydning. Selv om motivet for å forbli sittende i uskiftet bo var av spekulativ art for å kunne dele avdødes skjevelingsverdier, gjelder bestemmelsen like fullt. For de som kjenner denne bestemmelsen, åpnes det for at både gjenlevende ektefelle og avdødes særkullsbarn stilles overfor valg som er basert på hva som kan være mest økonomisk fordelaktig.

Anledning til å posisjonere seg

Ettersom retten til skjeveling faller bort ved uskifte, kan den gjenlevende

ektefellen som hadde med seg minst skjevelingsverdier inn i ekteskapet, posisjonere seg gunstig ved å overta avdødes bo til uskifte og dermed få en større andel av avdødes verdier ved et senere skifte. Dette gjelder for eksempel om han eller hun velger å gifte seg på nytt. Særkullsbarn av avdød far eller mor som hadde lite skjevelingsverdier med seg inn i ekteskapet og der gjenlevende hadde betydelige skjevelingsmidler, vil kunne ta dette i betraktning ved en eventuell forespørsel fra gjenlevende om å få samtykke til å forbli sittende i uskiftet bo. Deres utsikter til å få en større arv kan da være et viktig motiv for å gi gjenlevende ektefelle samtykke til å forbli sittende i uskiftet bo.

Særkullsbarn som gir sitt samtykke til at f.eks. deres fars nye kone kan få sitte i uskifte, kan komme svært ufordelaktig ut dersom deres far hadde betydelig større skjevelingsverdier enn hans nye ektefelle. Disse vil ved et etterfølgende skifte, typisk dersom hun gifter seg på nytt, måtte finne seg i at deres avdøde fars skjevelings-

verdier skal trekkes inn i skifteoppgjøret og deles likt med henne.

Sikring av særkullsbarns skjevelingsrett

På bakgrunn av det som er nevnt ovenfor, er det derfor viktig å vite at særkullsbarna til førstavede er kjent med at de har anledning til å stille betingelser overfor gjenlevende ektefelle som en del av samtykket. I denne sammenhengen vil det når for eksempel barnas avdøde far hadde med seg betydelig større verdier enn gjenlevende inn i ekteskapet, være naturlig å stille som betingelse for uskifte at barna får beholde skjevelingsretten ved et senere skifte av uskifteboet. Selv om skjeveling ikke kan kreves, kan den altså avtales mellom partene. Gjenlevende ektefelle kan også ta forbehold om at skjevelingsretten skal være i behold, noe som vil være typisk når vedkommende hadde de største skjevelingsverdiene.

Ny ordning for innførselsmerverdiavgift

Fra 1. januar 2017 skal innførselsmerverdiavgift beregnes og rapporteres på den nye skattemeldingen for merverdiavgift. Dette fordi skatteetaten har overtatt det ansvaret tolltaten tidligere hadde for å behandle merverdiavgift ved import for importører som er registrert i merverdiavgiftsregisteret.

Hva den nye ordningen innebærer

Den nye ordningen innebærer at tolltaten ikke lenger skal beregne og oppkreve innførselsmerverdiavgift for importører som er registrert i merverdiavgiftsregisteret. Importørene skal selv beregne innførselsmerverdiavgift og rapportere denne i egne poster i skattemeldingen for merverdiavgift, både som utgående og inngående avgift.

Hvem ordningen gjelder for

Ordningen gjelder for alle som er registrert for merverdiavgift, også kommuner/ fylkeskommuner og offentlig

sektor som driver avgiftspliktig virksomhet. Ordningen gjelder ikke for de som driver virksomhet som ikke er omfattet av merverdiavgiftsloven, eller for private importører. Ordningen gjelder heller ikke for enkeltpersonforetak når innførselen gjelder en privat anskaffelse.

Delte virksomheter og virksomheter som har rett på moms-kompensasjon

Virksomheter som både har omsetning innenfor og utenfor loven, skal ta med all innførselsmerverdiavgift i skattemeldingen, også for innførsel av varer som skal benyttes i den unntatte delen av virksomheten. For innfør-

Rådgiver merverdiavgift
Camilla Brunfelt
Revisorforeningen

selsmerverdiavgift knyttet til den unntatte delen får virksomheten ikke fradrag.

En kompensasjonsberettiget virksomhet som er registrert i merverdiavgiftsregisteret, skal rapportere all innførselsmerverdiavgift i skattemeldingen, også når innførselen gjelder en vare som skal benyttes i den kompensasjonsberettigede delen. Fradragføringen knyttet til den kompensasjonsberettigede delen, skal skje via momskompensasjonsmeldingen (tidligere momskompensasjonsoppgaven).

Fordeler og ulemper med den nye ordningen

Fordelene med ordningen er først og fremst likviditet. Man skal ikke lenger betale innførselsmerverdiavgift til tollvesenet for så å fradragføre denne i omsetningsoppgaven. Dermed bortfaller behovet for tollkreditt, bortsett fra i de tilfellene importør skal betale toll og/eller særavgifter. I tillegg ønsker man en bedre koordinering mellom importmerverdiavgift og resten av merverdiavgiftssystemet, og mer forutsigbar og stabil forvaltning av reglene på sikt.

Ulempen med ordningen er at importmerverdiavgift ikke lenger vil være en del av tolldeklarasjonen. Alle varer skal deklarerer som før, men tolldeklarasjonen vil ikke lenger inneholde beløpet for innførselsmerverdiavgift. Den som importerer varer, skal

Fra 1. januar 2017 skal innførselsmerverdiavgift beregnes og rapporteres på den nye skattemeldingen for merverdiavgift.

selv beregne avgiftsgrunnlaget og avgiften og rapportere dette i skattemeldingen for merverdiavgift. Tollvesenet vil ikke lenger fatte vedtak om hva som skal betales i innførselsmerverdiavgift, importøren skal beregne dette selv. Ordningen innebærer at importøren i større grad enn tidligere må ha kunnskap om reglene for beregning av innførselsmerverdiavgift og kunne foreta beregningen selv.

Beregningen av innførselsmerverdiavgift

Sentrale bestemmelser om beregningsgrunnlaget for merverdiavgift ved innførsel er merverdiavgiftsloven § 4–11 og tolloven kapittel 7.

Innførselsmerverdiavgift skal beregnes av tollverdien tillagt toll og eventuelle særavgifter. Fra dette utgangspunktet er det visse unntak. Dette gjelder ved innførsel av kunstverk, samleobjekter og antikviteter, hvor beregningsgrunnlaget skal fastsettes til 20 % av tollverdien tillagt toll og særavgifter. Ved innførsel av tann-tekniske produkter settes beregningsgrunnlaget til fremstillingskostnadene, og ved gjeninnførsel av varer etter foredling, bearbeiding eller reparasjon, er beregningsgrunnlaget omkostningene ved arbeidet og ved forsendelsen frem og tilbake.

Varens tollverdi

Det er seks metoder for å fastsette varens tollverdi. Disse er angitt i tolloven § 7–10 til § 7–16 og må brukes i den rekkefølgen de er opplistet.

Transaksjonsverdi

Som hovedregel er transaksjonsverdien varens tollverdi. Transaksjonsverdien er den prisen som faktisk er betalt eller skal betales for varen ved salg for eksport til Norge. Transaksjonsverdien skal justeres for angitte poster. Hva det skal justeres for er angitt i tolloven § 7–17 og § 7–18.

Til transaksjonsverdien skal det legges til kostnader kjøperen har til frakt og forsikring, emballasje og lignende, eventuelle gebyrer, royalties, provisjoner

eller lignende, i den utstrekning kostnadene ikke inngår i prisen for varen.

Beløp som ikke skal inngå i transaksjonsverdien, er for eksempel kjøpers kostnader til frakt og forsikring av varen i Norge, eller toll og avgifter som påløper i Norge.

Andre forhold

Det kan være ulike grunner til at transaksjonsverdien ikke kan legges til grunn som tollverdi. For eksempel vil det ved innførsel av varer fra utenlandsk mor til norsk filial ikke foreligge noen transaksjonsverdi. Mellom utenlandsk mor og norsk filial foreligger det ingen omsetning, og det vil da heller ikke foreligge noen transaksjonsverdi. Det kan også være at det er avtalt at vederlag i senere salgsledd skal tilfalle utenlandsk selger. I så fall skal slike vederlag også inngå i tollverdien. I konsern er det viktig på være oppmerksom på at transaksjonsverdien ikke kan benyttes som grunnlag for tollverdi hvis denne er påvirket av konsernforholdet. Det kan for eksempel være avtalt vederlag for andre varer eller tjenester som i realiteten er en del av prisen for varen og som derfor skal inngå i tollverdien.

Alternativ tollverdi

Hvis du ikke kan fastsette tollverdien på bakgrunn av transaksjonsverdien, må du bruke en av de alternative metodene i tolloven §§ 7–11 flg. Disse metodene må prøves én etter én i den rekkefølgen de står. Tollverdien fastsettes da på bakgrunn av transaksjonsverdien til identiske eller liknende varer, salgsprisen i Norge for identiske eller liknende varer, en utregnet tollverdi på bakgrunn av bl.a. produksjons- og transportkostnader, eller en alternativ tollverdi som bygger på prinsippene i de forannevnte metodene.

Deklarasjonsoversikt i Altinn

Fra 1. januar vil det bli lagt ut en rapport i Altinn som vil vise virksomhetens månedlige fortollinger. Rapporten vil være til hjelp for virksomheter som skal betale innførselsmerverdiavgift, men vil ikke gi

fagbokforlaget.no/nyhetsbrev
Nyhetsbrev på e-post

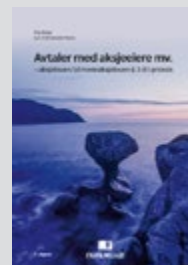

515,-

EGENKAPITALTRANSAKSJONER

Britt Torunn Hove m.fl.

En oversikt over transaksjoner mellom et foretak og dets eiere. (6. utg. (2015) er lik 5. utg., men uten eBook)

395,-

AVTALER MED AKSJEEIERE MV.

Stig Berge
Lars Eirik Gåseide Røsås

Aksjelovenes § 3-8 og den praktiske anvendelsen av reglene behandles i denne veiledningen. (3. utg. (2015) er lik 2. utg., men uten eBook)

379,-

SKATTEFRI OMDANNING

Børge Busvold

Boken behandler praktiske spørsmål som oppstår ved skattefri omdanning og belyser skattemyndighetenes praksis. (2. utg. (2015) er lik 1. utg., men uten eBook)

FAGBOKFORLAGET

fagbokforlaget.no

tilstrekkelig informasjon når innførselsmerverdiavgiften skal beregnes.

Inneholder ikke innførselsmerverdiavgiftsbeløpet

Rapporten henter opplysninger fra tolldeklarasjonene og inneholder ikke opplysninger som ikke kan hentes fra tolldeklarasjonene. I og med at innførselsmerverdiavgift ikke lenger er en del av tolldeklarasjonen, inneholder heller ikke deklarasjonsoversikten beløpet for innførselsmerverdiavgift.

Er ikke kvalitetssikret

Deklarasjonsoversikten er et resultat av de fortellingene som er foretatt av for eksempel en speditør. Oversikten er ikke kvalitetssikret av tollmyndighetene og inneholder derfor ingen garanti for at alle deklarasjonene er kommet med. Virksomheten må selv kontrollere at alle fortellinger er kommet med.

Viser innførsler det ikke skal beregnes innførselsmerverdiavgift av

Deklarasjonsoversikten vil vise alle import- og eksportdeklarasjoner virksomheten har hatt i perioden. Den vil

dermed også vise deklarasjoner som det ikke skal beregnes innførselsmerverdiavgift av. Dette gjelder for eksempel en midlertidig innførsel som det ikke skal beregnes innførselsavgift av.

Inneholder statistisk verdi, betalt toll og særavgifter

Oversikten vil inneholde summering av statistisk verdi samt en summering av betalt toll og særavgifter. Normalt vil dette utgjøre grunnlaget for innførselsmerverdiavgift. Unntak fra dette er ved ordinær innførsel fra Svalbard, innførsel av kunstverk, samleobjekter og antikviteter og ved innførsel av tanntekniske produkter. Dessuten ved gjeninnførsel etter reparasjon/bearbeiding.

Innførsel av varer med ulik merverdiavgiftssats

Rapporten vil kunne benyttes for å beregne innførselsmerverdiavgift i standardtilfellene. Har man innført varer som det skal beregnes avgift av med ulik merverdiavgiftssats, kan rapporten alene ikke brukes til å beregne innførselsmerverdiavgiften. Rapporten gir ikke anvisning om hvilken merverdiavgiftssats man skal benytte.

Feil og bruk av tilleggsskatt

Ulike forhold kan føre til at det blir beregnet feil innførselsmerverdiavgift. Oppdages feil, skal disse rettes av virksomheten selv innenfor treårsfristen for retting.

Ved feil i beregningen av innførselsmerverdiavgift vil det ikke bli ilagt tilleggsskatt når importøren har korresponderende fradragsett.

Kontroll

Det må forventes at skattekontorene vil følge opp dette området med kontroller. Vi har erfaring fra Sverige for at det ble underreportering når tilsvarende system ble innført der. Selv når det gjelder inn-/ut tilfeller som ikke har noen beløpmessig betydning, er det pliktig rapportering. Registrerte virksomheter som innfører varer, skal beregne innførselsmerverdiavgift og rapportere denne både som utgående og inngående avgift. Virksomheten skal også fremdeles deklarerer varene overfor tollvesenet.

Ny Skattefunn-rekord

Bruken av Skattefunn har økt blant norske bedrifter hvert år siden 2013. I 2016 var det nesten 3000 flere aktive prosjekter i ordningen enn i 2013, viser nye tall fra Forskningsrådet.

I 2016 var det totalt ca. 6900 aktive forskning- og utviklingsprosjekter i Skattefunn-ordningen. Det er en økning på 1100 fra året før.

Ordningen har økt i alle fylker siden 2013, og økningen er størst i Rogaland og Aust-Agder.

Målet med Forskningsrådets skattefradagsordning er at flere bedrifter skal forske seg frem til nye, gode ideer.

Skattefunn-ordningen vil koste 3,2 milliarder kroner i tapte skatteinntekter i 2017, ifølge Finansdepartementets anslag.

Fakta Skattefunn

- Skattefunn er en ordning i Forskningsrådet som gir skattefradrag på inntil 20 prosent av prosjektkostnadene til bedrifter som driver med forskning og utvikling. Alle norske bedrifter som driver med forskning, kan søke.
- Målet er at flere skal drive med forskning og utvikling (FoU) i sine bedrifter.
- Skattefunn er åpent for alle næringer og selskapsformer. Det er bedriften selv som bestemmer hvilke forsknings- og utviklingsprosjekter som skal gjennomføres.

Kilde: Nærings- og fiskeridepartementet

Fem gode grunner til å sove på jobben

Høres det behagelig ut med en høneblund midt i arbeidstiden? Det kan gjøre deg mindre syk og mer produktiv, mener søvneksperter. Vi lader diverse dupperitter kontinuerlig! Hva med det viktigste verktøyet av dem alle – oss selv – dine medarbeidere – sjefen?

Take a nap! Change your life.

Tittelen er hentet fra boka til en av verdens fremste forskere på effekten av povernapping, dr. Sara Mednick. Det handler om å sette av tid til å sove i korte perioder mens man er på jobben. Formålet er å redusere antall våkne timer i strekk, og dermed restarte og booste hjernen og resten av kroppen.

Søvnforsker Børge Sivertsen sa til NRK i januar 2017 at bedrifter bør legge til rette for en kort lur i arbeidstiden. Sivertsen henviser til forskning fra USA og Sverige. I nabolandet har de sett at sykefraværet har gått ned hos kommuner som har innført mulighet for power naps.

Det er mange gode grunner til å sove litt på jobben:

Take a nap! Change your life, var tittelen på boka til søvnforskeren dr. Sara Mednick.

1. Produktiviteten økes

Enkelte forskningsstudier konkluderer med at vi sover for lite i mange land, inkludert Norge. Når vi får for lite søvn, så blir vi fortere slitne og vi har ikke mulighet til å prestere på vårt beste. Etter en normalarbeidsdag på 8–9 timer jobber vi på halv fart, dvs. 50 % av kapasiteten vår. Tar vi oss tid til 15 minutters power nap, har vi høy arbeidskapasitet gjennom hele dagen, viser forskning.

2. Overskudd i hverdagen

For å kunne være produktive på jobb er det mange faktorer som spiller inn. Den viktigste av alle er overskudd. Hvilken tilstand vi er i etter jobb, spiller også en rolle for hvordan vi har det om kvelden og arbeidstiden etter. Ved å ta deg en høneblund midt på dagen får du både mer overskudd og du øker kvaliteten på nattesøvnen. Sannsynligheten for at du har ork til å ta deg en gåtur eller trene på kveldstid er også økende, dersom du har overskudd etter en jobbdag.

3. Prestasjon og ytelse

Når det gjelder prestasjoner og ytelse, er det godt dokumentert at dersom du har et søvnunderskudd, så vil en kort blund virke positivt. Er vi mer ut hvilte, våkne og til stede, så har det en direkte positiv effekt på vår prestasjonsevne. Det viktigste vi kan lære fra toppidretten er bruk av restitusjon som en sentral faktor for å nå dit en

Helse- og treningsrådgiver
NIH
Ingun Mjaaland,
Bwell Norge

vil. Søvn og hvile er ikke bare avgjørende for de som skal stå øverst på pallen, men også for alle oss andre som skal fungere godt hver dag.

4. Hukommelse bedres

Det er velkjent at søvn og hukommelse henger tett sammen. Ståle Pallesen, professor i psykologi ved Universitetet i Bergen, forklarer at hjernen blir forstyrret langt mindre når den sover, det skjer permanente strukturelle endringer i hjernen som danner grunnlaget for hukommelse. Dette skjer både under korte og lange søvnperioder, noe som bedrer hjerrens kapasitet.

5. Kommunikasjon

Har du opplevd at enkelte «andre» har litt kort lunte av og til? Årsaken til det er som oftest at «de» er trøtete og slitne. Vår evne til tilstedeværelse svekkes utover dagen. En liten pust i bakken kan hjelpe til at stressnivået justeres ned og vi får økt vårt overskudd. God kommunikasjon skjer når vi er våkne til stede!

Det er et økende samfunnsproblem at vi er trøtete og slitne. Vi må alle ta ansvar for egen helse, samtidig som bedrifter er tjent med å legge forholdene til rette for den enkelte. Arbeidsgivere vil ha produktive, friske og glade medarbeidere! Sove på jobben er et effektivt HMS-tiltak og kan også ha betydning for bedriftens økonomi.

Selg aksjer skattefritt med aksjesparekonto

I 2017 kan personlige skattytere via en aksjesparekonto selge aksjer skattefritt. For innværende år er det også etablert en gunstig overgangsordning der aksjer kan flyttes over til aksjesparekontoen uten at det utløser beskatning.

Rådgiver skatt
Paal Braanaas,
Revisorforeningen

Etablering av aksjesparekonto

Ordningen kan beskrives som en investeringskonto der kontohaver i forbindelse med eller etter etableringen overfører innskudd som deretter benyttes til kjøp av aksjer mv. Hvem som skal kunne tilby en aksjesparekonto, er ikke klart, men trolig vil det være banker og meglerforetak. Tilbyderne skal fungere som kontoførere og dermed rapportere til skattemyndighetene. Bestemmelsen fremgår av skatteloven § 10-21.

Tilbyderne vil kunne ta seg betalt for å administrere ordningen, men konkurranse om kunder og enkle tekniske løsninger vil trolig føre til lave kostnader for kontohaveren. Aksjesparekontoen vil trolig ikke se veldig annerledes ut for kontohaveren enn en alminnelig investeringskonto.

En aksjesparekonto kan overføres fra en tilbyder/kontofører til en annen uten beskatning. Trolig kan også skattyter opprette aksjesparekontoer hos forskjellige tilbydere. Om disse da kan slås sammen, er uklart.

Børsnoterte aksjer og egenkapitalbevis

Midler på kontoen kan bare benyttes til å kjøpe børsnoterte aksjer og børsnoterte egenkapitalbevis i selskaper innenfor EØS eller andeler i aksjefond hjemmehørende i land innenfor EØS. Aksjefond er definert som verdipapirfond med mer enn 80 prosent aksjeandel ved inntektsårets begynnelse. Aksjer notert på OTC-listen og aksjer notert på Merkur Market anses ikke som børsnoterte og er utenfor ordningen.

Begrensningen betyr samtidig at aksjer som ikke oppfyller disse kravene heller ikke kan overføres kontoen gjennom overgangsregelen for 2017. Investeringer utenfor ordningen vil da måtte administreres via andre kontoer som skattyter har.

Det fremgår videre at det ikke skal opptjenes renter på kontoen. Dette er begrunnet med at midlene skal investeres og anvendes til formålet som er å øke småsparernes aksjeandel ved å gjøre investeringer mer gunstig.

Gevinst og tap

Gevinster i ordningen er skattefrie. Kontohaver står fritt til å reinvestere

innskudd, gevinster og gjøre nye investeringer med nye innskudd.

Som i fritaksmetoden vil ikke tap være fradragsberettiget før kontoen avsluttes og gjøres opp.

Beskatning hos kontohaver – uttak, opphør og utbytte

Ordningen innebærer at kontohaver får utsatt beskatningen på sine investeringer. Beskatning skjer først ved uttak eller opphør av kontoen.

I bestemmelsen er det åpnet for at opprinnelig innskudd kan tas ut uten beskatning. Dette har likhetstrekk med tilbakebetaling av skattemessig innbetalt kapital fra et aksjeselskap. Prinsippet er her enklere siden det ikke kreves formelle beslutninger om utdelinger som for et aksjeselskap. Videre er det slått fast at ved uttak er det innskuddet som først skal anses tatt ut. Uttak utover innskuddet er skattepliktig som gevinst på aksjer.

Er opprinnelig innskudd kr 100 000 og dette vokser til kr 150 000, kan inntil kr 100 000 tas ut uten at dette beskattes, men ved ytterligere uttak vil uttakene beskattes som gevinst på aksjer.

Taper man på den opprinnelige investeringen og realiserer tapet slik at det står igjen kr 50 000 på kontoen, gir dette ikke fradragrett for kontohaver. For å få fradraget må kontoen avsluttes.

Uttak utover innskudd (gevinst) eller tap ved opphør av kontoen, skattlegges på kontohavers hånd på samme måte som en aksjegevinst eller et aksjetap. For 2017 skal gevinst og tap oppjusteres med 1,24 slik at skatt på gevinsten og effekten av tapet blir 29,76 %.

Ved dødsfall skal aksjesparekontoen anses som opphørt. Dødsboet/arvingene kan da ikke videreføre kontoen. Av Skatte-ABC fremgår at beskatning skal skje etter opphørsreglene som om arvelater var i live. Det må likevel bety at arvingene overtar aksjene i kontoen til arvelaters kontinuitetsverdi (inngangsverdi).

For 2017 kan aksjer mv. som nevnt skattefritt overføres ordningen. Etter årets utløp vil overføringer av aksjer mv. fra kontohaver til aksjesparekontoen beskattes som et normalt salg til markedsverdi. Markedsverdien av aksjen vil da anses som et innskudd. Er aksjen mv. først overført aksjesparekontoen og kontohaver deretter fører den tilbake, vil dette være et uttak. Uttaket blir skattepliktig hvis aksjens verdi er høyere enn innskuddet på kontoen. Er kontantinnskuddet kr 100 000 og man deretter skyter inn en aksjepost som på overførings-tidspunktet hadde en verdi på kr 60 000, er samlet innskudd kr 160 000. Har aksjeposten deretter steget fra kr 60 000 til kr 80 000 i verdi, vil aksjeposten fortsatt kunne tas ut skattefritt. Konsekvensen er imidlertid at opprinnelig innskudd som kunne vært tatt ut skattefritt, er redusert fra kr 100 000 til kr 80 000. Om aksjeposten er det eneste innskuddet, vil tilsvarende verdistigning på kr 20 000 komme til beskatning ved kontohaverens uttak av aksjeposten.

Noe som skiller ordningen fra en investering gjort i fritaksmetoden, er

at eventuelle utbytter som utbetales fra de selskapene som det er investert i, ikke omfattes av ordningen. Disse skal skattlegges ved innvinning og rapporteres på kontohaveren. Er utbetalingen fra selskapene ikke et utbytte, men tilbakebetaling av innbetalt kapital, skal beløpet inngå på kontoen som et innskudd som da også kan tas ut skattefritt.

Kontohaver må også betale formuesskatt basert på verdiene på aksjesparekontoen pr. 31.12.

Skjermingsfradrag

Utenfor ordningen får personlige aksjeeiere, basert på inngangsverdien, beregnet et skjermingsfradrag som reduserer skattepliktig utbytte. Deles det ikke ut utbytte, vil ubenyttet skjermingsfradrag øke aksjens skjermingsgrunnlag. Tilsvarende vil gjelde for aksjesparekontoen. Det beregnede skjermingsfradraget kan trekkes fra både ved skattepliktig uttak fra ordningen og ved utdeling av skattepliktig utbytte fra aksjer mv.

Når årets skjermingsfradrag overstiger utbytte og skattepliktig uttak fra kontoen, kan ubenyttet skjermingsfradrag fremføres og komme til fradrag i senere års utbytter og skattepliktige

uttak. I tillegg legges ubenyttet skjerming til skjermingsgrunnlaget.

Skjermingsgrunnlaget settes til kontohavers laveste innskudd på kontoen i løpet av inntektsåret, tillagt ubenyttet skjerming fra tidligere år. Skjermingen tilordnes kontohaver 31. desember i inntektsåret.

Departementet melder på sine hjemmesider 10. januar 2017 at det vil kunne ta noe tid før reglene kan settes i kraft og at det arbeides med en forskrift og en teknisk løsning. Det opplyses om at dette trolig vil være på plass i første halvår 2017.

Har du planer om å realisere personlig eide verdipapirer nå og samtidig har til hensikt å reinvestere gevinsten, bør du vurdere å vente til ordningen er på plass. Da kan verdipapirene overføres skattefritt til aksjesparekontoen gjennom overgangsregelen og deretter selges skattefritt.

Den nye ordningen innebærer at kontohaver får utsatt beskatningen på sine investeringer, slik at beskatning først skjer ved uttak eller opphør av kontoen.

E-postsvindel

En utbredt form for trussel innenfor cybersikkerhet er e-postsvindel. E-postsvindel går ut på at en svindler sender en e-post til en mottaker i håp om å få tak i informasjon for å oppnå en økonomisk gevinst.

Arne Klæboe,
Head of Technical Security i
Intility
(Foto: Nicolai Karlsen)

I 2016 har svindel ved utnyttelse eller bruk av e-post hatt en kraftig økning, og svindlerne blir stadig mer profesjonelle og utspekulerte i sine metoder og fremgangsmåter. Alle som har en e-postkonto, enten privatpersoner eller bedrifter, kan være potensielle målgrupper for denne typen svindel. Tendensen er at dagens sikkerhetstrusler blir mer tilpasset målgruppen, utforming og språk blir proffere og det blir dermed vanskeligere å avsløre om avsenderen er den vedkommende utgir seg for å være eller ikke.

Statistikk fra Mørketallsundersøkelsen 2016, utgitt av Næringslivets Sikkerhetsråd, bekrefter at e-postsvindel øker i omfang. Metodene blir stadig mer avanserte, og man har ikke oversikt over hvor mange angrep som skjer i året. På listen over de hyppigste sikkerhetshendelsene finner vi virus og/eller malwareinfeksjon, hendelser forårsaket av bedriftens ansatte samt phishing og sosial manipulering. Fellestrekket for de tre vanligste sikkerhetstruslene, er at e-post brukes som angrepsverktøy. De vanligste formene for e-postsvindel er Ransomware (løsepengevirus), Phising (nettfiske) og Spear Phising (CEO/direktørsvindel).

Ransomware

Løsepengevirus er en type skadevare som låser eller krypterer hele eller deler av maskiner eller filservere. Skadevaren blir ofte spredd som vedlegg i e-poster. Målet med angrepet er å få brukeren til å betale løsepenger, ofte innen en gitt tidsfrist, for å få

tilbake tilgang til filene sine. Det blir oppdaget nye krypteringsvirus på markedet stadig vekk, og så lenge ofrene fortsetter å betale, er det rimelig å tro at disse angrepene vil fortsette.

Nettfiske (phishing)

Nettfiske er tilfeller der svindleren utgir seg for å være en reell, troverdig virksomhet, for eksempel Posten, en bank eller et kredittkortselskap. Denne formen for e-postsvindel regnes ofte som den mest effektive metoden, da den treffer bredt ved at den sendes til en rekke mottakere. E-posten opplyser typisk om at det har oppstått et problem og at dette løses ved at mottaker følger noen instruksjoner. Mottakeren kan lures til å åpne et vedlegg eller klikke seg inn på en falsk nettside for å «logge» seg inn eller oppgi annen sensitiv informasjon som passord, konto- eller kredittkortnummer. Svindleren benytter disse opplysningene i et forsøk på å gjennomføre en eller annen form for svindel.

CEO-svindel

CEO-svindel er en form for e-postsvindel som har hatt en særskilt økning det siste året. Til forskjell fra løsepengevirus og nettfiske, retter CEO-svindel seg mot en spesifikk person, med en spesifikk rolle. CEO-svindel utføres ved at personer utgir seg for å være en leder (gjærne administrerende direktør) i et selskap, og tar kontakt med en underordnet i selskapet via e-post. Svindleren har til

hensikt å få mottakeren, som typisk er en med myndighet til å utføre transaksjoner (f.eks. CFO), til å betale en faktura eller overføre en sum med penger til et gitt kontonummer, ofte til utlandet. Avsenderens e-postadresse ser tilsynelatende ekte ut, men hvis mottaker velger å svare, blir svaret sendt til svindlerens e-postadresse og ikke til direktørens e-postadresse som står i avsenderfeltet. CEO-svindlere blir stadig grundigere i sin kartlegging og klarer å identifisere navn på nøkkelpersoner i bedriften. I tillegg oppretter svindlerne domener med bedriftens navn for å kunne opprette e-postadresser som ligner på de bedriften allerede har. E-postene er ofte dyktig formulert på norsk, og signert slik «direktøren» vanligvis gjør. Disse elementene resulterer i at CEO-svindel fremstår som mer troverdig, og har vist seg å være effektivt da flere selskaper, også i Norge, har latt seg lure av disse målrettede angrepene.

Hva skal man se etter?

Uavhengig av type e-postsvindel, er det en rekke varseltegn som kan være lurt å se etter når man mottar en e-post.

- Forventer du e-posten?
- Sjekk avsenderadresse.
- Mottar du linker? Hold musepekeren over linken for å se hvor URL'en peker hen.
- Dårlig språk og grammatikk.
- Innhentning av personlig informasjon.
- Vedlegg og bilder i e-post.
- Varsel om kjøring av fil.
- Bruk av tillit, tidspress og trusler.

Anbefalte sikringstiltak

Forebyggende sikkerhetsarbeid med risikoreduserende rutiner vil gjøre selskaper mindre utsatte.

- Sikkerhetskopier: Viktig å ha en god backup-policy (spesielt ved løsepengevirus). Selskapet bør sørge for at det blir tatt nødvendige sikkerhetskopier og at restore (gjenoppretting) testes jevnlig.
- Hold maskinens operativsystem og programvare oppdatert.

- God opplæring av medarbeidere.
- Interne retningslinjer, håndtering av e-post og utbetalingsrutiner (særlig ved CEO-svindel). Et eksempel kan være digital signatur på e-post for å iverksette overførsler.
- Overvåking/deteksjon (overvåkingssystemer for oppdagelse av hendelser).

Til tross for den drastiske økningen i e-postsvindel, anmeldes få angrep. Ifølge Mørketallsundersøkelsen tar

kun 9 % av virksomhetene som utsettes for angrep, saken videre til politiet. Anbefalingen er at forholdet bør anmeldes dersom man blir utsatt for angrep. E-postsvindel er en straffbar handling på lik linje med innbrudd og tyveri, og jo flere anmeldelser, desto bedre oversikt og statistikk får politiet slik at denne typen cyberkriminalitet kan få riktig prioritering.

Nytt om kassasystemregelverket

De nye reglene i lov om kassasystemer med tilhørende forskriftsbestemmelser trådte i kraft fra 1. januar 2017 for leverandørene av kassasystemer. De bokføringspliktige har frist til 1. januar 2019 med å oppgradere sitt kassasystem eller anskaffe nytt system.

Rådgiver regnskap
Signe Haakanes,
Revisorforeningen

Produkterklæring

For å kunne selge kassasystemer må leverandøren erklære kassasystemet sitt å være i samsvar med regelverket, en såkalt produkterklæring. Dette gjøres ved at systemleverandøren sender inn et eget skjema, RF-1348, i altinn for å bekrefte at kassasystemet er i samsvar med kassasystemlova og kassasystemforskrifta. Skattekontoret kan illegge systemleverandøren overtreddelsesgebyr dersom leverandøren ikke leverer produkterklæring, eller dersom kassasystemet som selges, ikke oppfyller kravene.

Kassasystemer med produkt-erklæring

På skatteetaten.no er det lagt ut en liste over kassasystemer med produkt-erklæring. Pr. 26. januar 2017 er 68 systemer på listen. I listen fremgår kassasystemets leverandør, produsent, modell og versjon, om systemet har integrasjon til kassaskuff samt kontaktopplysninger til leverandøren. Et kassasystem skal som hovedregel ha integrert kassaskuff, men kassasystemer som ikke har integrert kassaskuff, kan blant annet benyttes på kassapunkt¹ hvor det ikke er mulig å betale med sedler og mynter.

¹ Kassapunkt er i forskriften definert som «ei eining innan eit kassasystem som kan avslutte eit kontantsal ved å beordre utskrift av ei salskvittering».

Tekniske krav

Skatteetaten stiller bestemte tekniske krav til utformingen av kassasystemer. En finner beskrivelser av de tekniske kravene som Skatteetaten har satt på etatens nettsider, blant annet opplysninger om dokumentasjon og kodeliste for standard eksport-XML (SAF-T) og digital signatur. Se tinyurl.com/ze9wh7m.

Nye krav til kassasystemer – registrering av kredittsalg på kassasystemet

Skattedirektoratet kom med en uttalelse 15. september 2016 som bl.a. omhandler hvilke krav som stilles etter det nye regelverket når kassasystemene benyttes til å registrere kre-

På nettsidene til Skattedirektoratet finnes merknader til kassasystemforskriften.

dittsalg. Uttalelsen omtaler krav til utleveringskvittering, krav til å spesifisere salget i kundespesifikasjonen, kredittsalg som registreres på kassapunktet, men som faktureres særskilt, hvilke krav som gjelder når kredittsalg registreres på kassapunktet og «faktureres» senere fra kassapunktet og hvilke krav som gjelder når kredittsalg «faktureres» via kassasystemet på salgstidspunktet.

Egenutviklede kassasystemer

I en uttalelse avgitt 12. desember 2016 konkluderer Skattedirektoratet med at den bokføringspliktige etter de nye reglene ikke kan utvikle eller benytte egenutviklet kassasystem. En forutsetning for kassasystemlova er at leverandør skal være en uavhengig part i forhold til bokføringspliktig som benytter systemet.

Enkelte kjeder har egne utviklingsavdelinger som utvikler kjedeløsninger til et stort antall egneide butikker eller franchisetakere, og som driver support i den forbindelse. Virksomhe-

ten har dermed klare likhetstrekk med den virksomheten som drives av andre systemleverandører, men er begrenset til enheter med tilknytning til kjeden. Skattedirektoratet legger til grunn at slike kjedeløsninger kan produserklæres, dersom utviklingsavdelingen skiller ut i en egen juridisk enhet som ivaretar produsentansvaret slik det fremgår av forarbeider og lov.

Nærmere veiledning

Skattedirektoratet har utarbeidet merknader til kassasystemforskriften. Disse er tilgjengelige på nettsidene til skatteetaten, se skatteetaten.no/no/Radgiver/Bokforing-og-regnskap/Kassasystemer. Forskriften og merkene til forskriften er også oversatt til engelsk.

Høsten 2016 og våren 2017 holder Skattedirektoratet samlinger for systemleverandører. Det er også lagt ut ofte stilte spørsmål og svar om kassasystemer på skatteetatens nettsider. Pr. 26. januar 2017 var det lagt ut over 50 slike spørsmål.

Skattedirektoratet har lagt ut en spørreundersøkelse til de bokføringspliktige som avsluttes 28. april 2018 hvor direktoratet blant annet spør om kjennskap til det nye regelverket og om ønsket kommunikasjonsform for Skattedirektoratets veiledning om regelverket.

Endringer i bokføringsforskriften

De bokføringspliktige har som nevnt frist til 1. januar 2019 med å oppgradere sitt kassasystem eller anskaffe nytt system. I desember 2016 ble det fastsatt utfyllende bestemmelser i bokføringsforskriften som trer i kraft 1. januar 2019. Bokføringsforskriften på lovdata blir ikke oppdatert med disse endringene før de trer i kraft 1. januar 2019, men endringene er tilgjengelige i en egen endringsforskrift, se tinyurl.com/j9etfje.

Skal du kjøpe eller selge en bedrift, trenger hjelp med regnskap og skatt/avgift eller planlegger generasjonsskifte? **Vi har kompetansen.**

Revisjon og attestasjonstjenester

- Ekstern (finansiell) revisjon
- Borevisjon
- Attestasjoner til myndigheter

Regnskap og økonomi

- Regnskap, herunder IFRS
- Forretningsførsel
- Finansiering og budsjettering
- Management for Hire (regnskap- /økonomi, controller og lignende)

Skatt- og avgiftstjenester

- Bedriftsbeskatning
- Personbeskatning
- Insentivordninger
- Merverdiavgift
- Internasjonal skatt
- Generasjonsskifte
- Expatriate tjenester

Transaksjonsstøtte

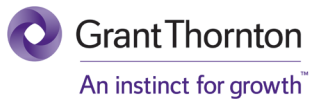
- Fusjon/fisjon/børsnotering
- Restruktureringer
- Due diligence (finansiell, skatt og avgift)
- Verdsattelser
- Sakkyndig redegjørelser

Rådgivning

- Strategi og analyse
- Prosjekter
- Risikostyring og intern kontroll
- Prosessforbedring
- Informasjons- og kommunikasjonsteknologi
- Gransking og misligheter
- Management for Hire

* For noen av tjenestene er det uavhengighetsregler i revisorloven som kan begrense omfanget og innholdet i vår bistand til egne revisjonsklienter.

Grant Thornton Revisjon

Bogstadveien 30
N-0355 Oslo

Tlf. 22 20 04 00
e-post: oslo@no.gt.com

Grant Thornton Consulting

Bogstadveien 30
N-0355 Oslo

Tlf. 22 20 04 00
e-post: consulting@no.gt.com

Grant Thornton Økonomiservice

Bogstadveien 30
N-0355 Oslo

Tlf. 22 20 04 00
e-post: grant@no.gt.com

Grant Thornton Law Advokatfirma

Bogstadveien 30
N-0355 Oslo

Tlf. 22 20 04 00
e-post: grant@no.gt.com